

Beseda o našem begunstvu

Predsednik odbora za dolensko, notranjsko in belokrajsko begunce g. svet. K. Skulj je pred kratkim v ljubljanskem radiu govoril o begunskem vprašanju in med drugim dejal:

S prvo svetovno vojno je nastopil tudi v našem narodu begunce, in sicer takrat, ko so prišli ob ofenzivi avstrijskih in nemških čet proti Rusiji k nam Galicanci in so jih porazdelili po deželi. Ko so se ti umaknili, so pa l. 1915, prišli slovenski begunci iz Goriške in Primorske, katerih je mnogo še danes med nami.

Druge svetovna vojna je pa onesrečila z begunstvom večino slovenskega ozemlja. Le Ljubljana in njena bližnja okolica sta doslej izvzeti od tega grenkega dela.

Kdor sam okuša begunski kruh, nehoti opazi, kako čudno sodbo imajo v Ljubljani mesečni krogi o begunstvu. Nekateri si predstavljajo begunca kot duševno in telesno strtega človeka, ki se preklada sem in tja brez vsake energije in volje do samopomoči; drugim je begunce delomrznež, ki stika le za podporami in težil je za gojim uživanjem. Zato smatrajo taki ljudje begunce za moralno manjvredne, družabno manj ugledne, za javno delo manj poklicne. Kar mu priznajo, mora smatrati bolj za nekako usmiljenje, ki se mu izkazuje iz zgolj dobre volje.

Takega vtisa nima samo begunce-razumnik, marveč še bolj preprosti kmetijski človek, ki je nekaj časa bival v Ljubljani. Zato je sodba beguncev s podeželja o delu Ljubljane zelo ostra. Begunci si snujejo na deželni novi središča, ker ne strpijo več v Ljubljani. Da to škodi narodni skupnosti, bo pokazala bodočnost bolj kot sedanjost.

Begunstvo je danes splošno narodno vprašanje pri nas in drugod. Če ga prav rešimo, bo v korist naroda samega, če ga ne, mu bo pa v stvarno in duhovno škodo. Begunci so bistven del našega naroda, in sicer tisti del, ki ni vetrnjaki, ne špekulira z idejami, ni oportunist, ni obupanec, ni lahkolivec, marveč je idejno tako močan, moralno tako izrazit, narodno tako odopen, da je rajši žrtvoval vse imetje in vse udobje, ko pa da bi se bil iznevil protikomunističnemu odporu in boju.

Nudila se mu je prilika, da bi se izognil begunstvu, če bi bil postal nezavest svojemu prepričanju. Tega ni storil, rajši je tvegati, kakor da bi bil mislil na tako rešitev lastne glave.

Da se ta zdravi, odporni, moralno vsaki del našega ljudstva reši, se mora vse narod zanj zavzeti in mu pomagati v vsakem pogledu, da se ohrani tudi v begunstvu idejno močan. In da se bo telesno zdrav mogel vrniti zopet na svoj dom in da bo krepko pomagal pri delu za narodno vstajenje, saj prav begunci niso obupani, češ saj je vse izkušeno, marveč noč in dan mislijo, kako bodo iz razvalin postavili spet nov dom.

Zaradi tega hudo greši nad narodom, kdor begunce zameta in jih smatra za odžagano vejo narodnega debla. Begunstvo je za vsak narod, za njegovo zavednost in povezanost huda preizkušnja. Nobena prilika naroda tako na drobno ne prerečeta, koliko je vreden, kakor prav begunstvo.

Kako smo Slovenci preostali to preizkušnji?

Na to vprašanje najbolje odgovarja poročilo Odbora za dolensko, notranjsko in belokrajsko begunce za leto 1941, ki kaže tole sliko:

Po 8. 9. 1943 smo se začeli begunci zbirati v Ljubljano, misleč, da smo tukaj najbolje preskrbljeni, saj je Ljubljana središče za vse narodno življenje, odkoder smo Slovenci bili vajeni dobivati vse vodstvene smernice. Kakor so begunci v Ljubljano prišli, tako so ostali — osamljeni. Takrat v Ljubljani ni nikdo razumel položaja, ki je z dohodom beguncev nastal za begunce same. Bili so osamljeni, sami sebi organizatorično prepusteni. Tvarno pomoč je posameznik dobil v toliko, v kolikor si je sam znal pomagati.

Zaradi tega je iz beguncev samih vzrasla misel o združitvi, saj jih družijo iste koristi, iste potrebe, iste želje, ista bolečina. Isti načrti, 8. XII. 1943 je 9 moških, ki so zastopali Dolensko in Notranjsko, organiziralo Odbor za dolensko, notranjsko in belokrajsko begunce in ustanovilo pisarno kot svoje eksekutivno in kot pribežališče beguncev v vseh potrebah. Ta pisarna ni kaka zastopnica kmetičkih koristi, marveč pomoč za vse, ki prihajajo z dežele v Ljubljano. Ime je bilo srečno izbrano in je vsakomur povedalo, kam naj se obrne. V 12 mesecih je šlo skozi to pisarno 21.000 oseb, izključno s kmetovi!

Odbor je organiziral delo v štirih smerih, in sicer: upravno, kulturno, materialno in versko.

Upravno delo: Beguncem je dajala pisarna nasvete, posredovala za begunce pri vseh upravnih oblasteh, cerkvenih in vojaških. Sestavljala je prošnje za podpore, za oblake, za stanovanje, posredovala zaposlitve, bila v zvezi s Pokrajinsko upravo, posebno za prevoze beguncev z avtobusom, ki je bil priključen vojaškim kolonom za Koročje.

Pri pisarni je večja ogrevalnica, kjer je bilo vose zimo polno beguncev. Tu je bila čitalnica in kraj za skupne razgovore. Pisarna ima večjo sobo za prenočevanje, dokler si begunci prenočišča drugje ne poiščejo.

Odbor je sam delil podpore v obliki, obitvi in stanovanju. Pisarna je v stalni zvezi s Socialno pomočjo, škofljsko dobrodelno pisarno in Pokrajinskim podporam

Immer dem Feinde nach — Neprenehoma za sovražnikom domovino.

PRVI TREZNI GLASOVI IZ DEMOKRATSKE PUŠČAVE

Angleške ugotovitve o komunističnem značaju »osvobodilnih« gibanj v Evropi

Pod naslovom »Novi sovražnik enel krinko. — Grčija kot svarilo« opozarja dolgoletni angleški srednjeevropski dopisnik lista »Times« Douglas Reed angleško javnost na zaroto »mednarodna levice«, ki pripravila svetovno revolucijo. Velika Britanija je z oboroževanjem tako imenovanih uporniških gibanj v Franciji, Belgiji in Grčiji zagrešila temeljno napako, katero mora že sedaj plačevati s krizo, ki je za obstanek angleškega imperija daleč nevarnejša, kakor pa so bili kočljivi trenutki v letih 1914, 1918, 1939 in 1940.

»Čeprav si angleška javnost še v marsičem ni na jasnem glede pomena te krize, so vendar poslednji dogodki v tako imenovani osvobodilni Evropi nenadoma ostrili zavezo s stroja svetovne revolucije. Povsed so se na delo zagrizeno vrgli skrajni levicarski in odporniški gibanja, katere je Anglija oboroževala. Grčija ni osamljen primer, kajti tam so rdeči spravili svoj revolucionarni stroj v pogon, da bi ga preizkušili. Ti »svetni prijatelji demokracije« uporabljajo od Angležev dobljeno orožje za boj proti svojim rojakom in proti demokraciji, katero hočejo »brantiti«. Ta politična trenja v Franciji, Belgiji in Grčiji so prikratk sprožila v tek vsa skrivno prekupeško organizacijo.

Po zaključku sedanjih vojn bo nedvomno prišlo do tretje svetovne vojne, katero bo zanesli boljševizem, ako se Velika Britanija ne bo pravočasno otresla diktature levicarskega in prekupešev. Zato je Velika Britanija zdaj v najhujši krizi svojega obstoja.

Pogubno trojno vprego, katere vodijo Stalin, Churchill in Roosevelt, dolži angleški list »Tribune« krivde za bedo v tako imenovanih osvobodilnih državah. »V osvobodilnih mestih in vaseh so danes samo še

jokajoče ženske.« piše navedeni list. »Na Poljskem, v Grčiji in Belgiji in v drugih deželah ne poznajo ljudje, odkar so bili osvobodjeni, nič drugega kakor bedo in stisko. Ustvarjalci te osvobodilne mizerije so trije odgovorni močje iz Londona, Washingtona in Moskve.«

Trpko razočaranje, ki prevladuje v vseh osvobodilnih deželah, je hudo omajalo ugled Velike Britanije in njenih zaveznikov. Politika Sovjetov je med poltlačeni narodi priborila Sovjetski zvezi nekaj prijateljev. Boljševiki teptajo koristi in pravice svojih sosedov. Niti lublinska vlada, niti umetne vladavine na Balkanu ne izražajo pravega ljudskega hotenja v prizadetih deželah. Sovjetska zveza velja v družbi ostalih zaveznikov za močnejši del, ker se je vsak hip lahko naslonila na levicarske in zahodnih evropskih državah. Zato se morajo Angličani in Američani, zaključuje angleški list, zavedati posledice teheranske politike, dokler ne bo prepozno.

Britanski list »Catholic Times«, ki edini dosledno zastopa protiboljševsko stališče že dve leti, ugotavlja, da imajo Togliatti v Italiji, Thorez v Franciji, komunistični voditelji na Poljskem in v Grčiji samo en cilj: povsed zasejati bedo in nemir in komčno državljansko vojno, da s tem pripravijo najpreprostejšo pot za komunistično diktaturo.

Zaradi neizprosnih udarcev, katere je Angležem prinesla dosedanja neuravnovešana politika, se je začelo svitati tudi v glavah tistih vodilnih njihovih ljudi, ki so zastavili ves svoj vpliv in veljavo v prid uporniških gibanj ter si zatiskali uspeha pred trpečimi narodi, ki so morali soči po samobrambi, ne mened se za marnje zahodnega sveta. Državljanjska vojna v Grčiji jim je

dala misliti. Britanska vlada se je morala braniti že pred domačimi rdečkarji, ki bi bili zaradi nastopa britanskih čet proti grškim prekupešom skoraj sprožili vladno krizo. Zato je morala na dan z dejstvi, zaradi katerih je bila prisiljena z orožjem nastopiti proti komunistom.

Te dni je angleška vlada izdala »Belo knjigo« o dogodkih v Grčiji. Natisnjeno in javnosti je bilo izročeno poročilo britanskega poslanika v Atenah, Leeperja, zunanjemu ministru Edenu. Bela knjiga obravnava grozote, katere je ELLAS, grška »Osvobodilna fronta«, zagrešila nad tisoči talcev, in naveda uradno ugotovitve ob izkopavanju pobitih talcev. Hkrati daje pregled političnih dogodkov, posebno zmede v zadnjih mesecih. Kakšno »Belo knjigo« bi potemtakem lahko šele izdali o grozodejstvih OP na Slovenskem.

Sodno-medicinski odsek grškega pravosodnega ministertva naveda število talcev, katere so komunisti pobili in ki so jih v Atenah že odkopali, s številko 1218. Uradna izjava pristavlja, da je med njimi tudi 168 ženskih trupel. Ostalo so trupla častnikov, vojskov, orožnikov in policistov, v pretežni večini pa so to civilisti iz srednjih in nižjih slojev. Med pobitimi so ugotovili tudi pet duhovnikov. Uradna izjava pravi dalje, da je nad polovica žrtve nosila znamenja o mučenju. V sedemnajstih primerih so ugotovili, da so imele žrtve iztaknjene oči. Pri 1218 ugotovljenih žrtvah ne gre za tiste, ki so padli v času bojev. Vsa izkopana trupla so bila brez obutve in na pol naga. Večina je imela roke zvezane.

Zdaj torej Angleži sami uradno ugotavljajo tisto, kar razni evropski narodi, med njimi tudi Slovenci, ugotavljajo že tri leta, pa je bil svet z Anglijo na čelu za njih trpljenje in njihove ugotovitve gluhi.

odborom. Preskrbovala je delo služkinjam in drugim. Oskrbela je begunce posebne legitimacije, katerih je bilo izdanih 3945. Prijavljenih je bilo vsega 8129 ljudi, po večini moških. Oni, ki so šli k domobrancem, legitimacije niso dobili. Pisarna je posredovala za potovanje v 4324 primerih. Oskrbovala je begunce z drvmi, v letu 1944, 620 kvadrat. metrov, kar so sedaj nadaljevali še v večjem obsegu. Odbor je sam prevzel gozd za posek, begunci so oskrbeli napravo drv, a femer je razbremenil druge ustanove, ki jim je poslala kuriva za Ljubljano nalozna.

V kulturnem pogledu se je delo osredotočevalo na pouk beguncev s predavanji, tečaji, skloptikonom in kinom, vse v dvorani poleg pisarne. V glavnem se je dajal protikomunistični pouk. Sad teh predavanj se kaže na Dolenskem in Notranjskem. Moški begunci so imeli predavanja trikrat tedensko, vsa 50 predavanj in 3 tečaje: socialnega, združnega ter KA, vsako po 5 predavanj. Sprva je bila udeležba po 800 mož. Za begunce so bila posebna predavanja v ženskem odseku, in sicer 40 predavanj ter trije kmetijsko-gospodinjski tečaji po 3 mesece za dekletin-begunke in en tečaj za prelo. Vsega 123 predavanj, poleg dekletinjskih tečajev. Poučni obiski so bili trije. Poleg tega je odbor delal za razširjanje dobrega čitva, za razvedrilo (igre), in zbiral podatke za razne statistike.

Delo na verskem področju: Odbor je priredil za begunce dva sveta večera, eden z obdaritvijo otrok in posebno božično pri gospe prezidentovi, kjer je bilo obdarjenih 186 begunških otrok; eno skupno romanje k brezjanski Materi božji

v stolnici, večkrat duhovne vaje in skupne prelepe zakramentov.

Odbor je naraščal s pritokom beguncev iz raznih občin, tako da ima vsaka občina svojega odbornika in je narasel od 9 na 51 oseb. Poleg begunških zadev je odbor v 181 seji obravnaval vsa preveča vprašanja našega podeželja. Z resnim delom je dobil vedno več zaupanja pri raznih oblasteh. Prvi podpredsednik odbora je postal kmetički poverjenik. Predsednik Kmetijske zbornice je tudi član odbora. Nadalje ima odbor 2 zastopnika v Pokraj. obnovitvenem sovetu, enega v Pokrajinskem podpornem odboru in enega v odboru za italijanske in nemške vojne terjatve, poleg drugih odborov. Skraj 30 odstotkov sedanjih občinskih komisarjev je izšlo iz odbora.

Ko so začeli begunce pošiljati v večje podeželske kraje, je odbor tudi tam osnoval svoje podružnice. Prva in najmočnejša je v Novem mestu, kjer je 2000 beguncev. Odseli so v Logatec, na Hakekn, v Vel. Lašah, v Ribnici; sedaj se snuje nov odsek v Grosuplju.

Razumljivo je, da vsega tega dela ne bi mogel zmagati odbor sam. Prvi, ki je razumel begunstvo in mu je dosedaj največja opora, je prezident general Rupnik, ki je povzel pokroviteljstvo nad odborom že ob ustanovitvi. Izkazal se je kot skrbni oče, česar mu begunci ne bodo nikdar pozabili. Gospa prezidentova je dala toliko stvarnih dokazov o dobrosternosti do dekletin-begunec v tečaju in še posebno otrok-begunec, da ji bo ohranjen hvalečen spomin po vseh naših vaseh.

Tudi prevzikelni gospod škof dr. Rožman nam je ob vsaki priliki pokazal, kako ga boli naša nesreča.

V gmetnem oziru so odboru veliko pomagali: Socialna Hilfswerk pri dobavi kuriva s znanimi vsotami in dobavi obutve. Socialni oddelek Pokrajinske uprave. Zimska pomoč, škofljska dobrodelna pisarna. Kmetičko poverjenstvo in Kmetička zbornica. Tudi Mestni magistrat ni odrekal pomoči.

V najskrajnejši zvezi je odbor s Slov. domobranstvom, saj je v domobranstvu ves up beguncev na začelno vrnitev domov.

Popolno razumevanje za položaj in potrebe beguncev so pokazale tudi nemške vojaške in druge oblasti.

Da se je to delo za slovenske begunce moglo tako uspešno opraviti, pa ni zasluga samo pri odboru in pri tistih, ki so beguncem kakor koli pomagali, temveč tudi za sluga beguncev samih. Ljudje, ki so izgubili vse imetje, ki jih je revolucija razmetala iz družinskega kroga na vse strani in jih povrh vsega ožigosala se za izdajalec, so pokazali zavdanja vredno in vzgledno zavednost. Komaj so se rešili iz prvega voharja, so že začutili, da morajo spet začeti delati zase in s tem za skupnost. Zastavili so tam, kjer so večerjali nehali — kakor da bi se ne bilo nič zgodilo, kakaj gledali so ne v preteklost, temveč v bodoče dni. Zdržili so se za skupen cilj, saj jih je vse povezovala stiska in bolečina, tisto, kar ljudi naj bolj tesno združuje, delati in, brž ko so mogli, šli spet vsak v svoj kraj, v boj in trud za lepšo bodočnost nas vseh.

Leto 1944, prvo leto našega begunskega problema, je izpričalo vso zavednost in zvestobo trpečega slovenskega ljudstva in nam daje močno poročilo za srečnejše nove dni.

SMISEL SLOVENSKEGA DOMOBRANSTVA

»Slovensko domobranstvo ni nastalo zato, da bi služilo nekaterim politikom! Slovensko domobranstvo je nastalo iz samobrambe slovenskega kmeta zato, da služi slovenskemu narodu! Slovenski domobranci ne sme dopustiti, da bi mu zaradi brezvestne igre nekaterih politično pokvarjenih elementov bilo izbito orožje iz rok in bi bil tako na milost in nemilost izročeni zverinskim komunistom!

Kdor se bavi s početjem, ki bi lahko imelo za posledico odvzem orožja iz rok slovenskega domobrancia, je hote ali nehoče v službi komunistov in s tem izdajalec veličastne domobranske misli, rušilec vstajenja slovenskega naroda in izdajalec slovenskega naroda, pa naj nosi kakršne koli čin ali kakršne koli naslove! (General Rupnik.)

DRAGOCENO PRIZNANJE

Dr. Šubašič, Titov trgovski potnik za kupčije med Londonom, Moskvo in balkanskimi gozdovi, je ob pogajanjih, ki jih je imel julija v Beogradu, dal rdečemu podtalnemu tisku naslednjo izjavo:

»Za sedanje stanje v Jugoslaviji smo krivi sami, mi politiki, državniki in diplomacija. Narod doma ne nosi nobene krivde. V teh letih vojne mu nismo z ničemer pomagali. Namesto tega smo storili vse, kar smo mogli, da bi ga še globlje potisnili v nesrečo.«

Priobčujemo to dragoceno priznanje, ker sodimo, da ostane resnica resnica, pa naj pride iz še tako rdečih, še tako prodanih ali umazanih ust. Bolje in odkritosrečneje kakor Šubašič ni še nihče označil krivde in krivcev za razpad bivše države in za vse, kar so njeni narodi morali trpeti po razpadu.

Naj bo to odkritosrečno priznanje zapisano tudi na tem mestu, za vsako morebitnost, če bi se le še kdo od raznih emigrantov, katerih vodilni zastopnik je Šubašič vse od aprila 1941, kdaj hotel delati lepega, kako je reševal ta ali oni narod ali celo Jugoslavijo, ali če bi se — kakor nam obljublja — celo drznili klicati na odgovor narod in tiste, ki so ga doma, v revoluciji, državljanski vojni in narodnih stiskah reševali, in sicer vse drugače kakor emigrantske kolonije s svojim preskakovanjem od bolega do rdečega korita in nazaj.

PRVA PODGANA

V novi jugoslovanski begunški vladi, katere sestavo je Peter II. po zapovedi bivšega cerkvenega tatu Tita moral spet zaupati Dr. Šubašiču, je od Slovencev ostal samo še dr. Drago Marušič, bivši stober centralistične čaršijske diktature v nekdanji Dravski banovini — zdaj »demokratični federalist«. V njej ni več drugega zastopnika preskakovalske skupine slovenskih emigrantov dr. Izidorja Cankarja.

Prva podgana je že zapustila Titovo londonsko barko, aristokratskemu uživalcu lepote in drugih dobrot starega reda, Cankarju, ne diši, da bi moral s Šubašičem v Beograd. Tam je stiska in ruševine, so razočarani maščevalci in pištole GPU, skratka komunistem in njegovi blagoslovi v dosegliji in otipljivi bližini. Tola Cankarju, Kubarju in drugim je komunistem všeč samo, če ga lahko uživajo iz daljave nekaj tisoč kilometrov in v starem buržujskem razkošju.

MI NISMO POZABILI!

Dr. Izidor Cankar si z izstopom iz Šubašičeve rdeče vlade očitno hoče pripraviti možnosti za novo politično prelevitev, ki bo najbrž prej ali slej spet aktualna, če boš moč ostati na vrhu, to je, pri oblasti in posesti. Ne Cankarju, ne njemu podobnim »našeletnim Slovencev« v tujini ne bo tako prečevalov nič pomagala. Mi nismo pozabili, da je dr. Cankar dal julija 1944 naslednjo uradno izjavo:

»Vstopil sem v to vlado v upanju in želji, da pomagam popraviti dobo političnih napak onega dela (= večine op. ur.) slovenskega naroda, ki je po mojem najtežje v njegovi zgodovini. En del Slovencev je organiziran v domobranstvih. Jaz sem poleg vse, za... imel priliko, da na osvobodjenem teritoriju od blizu opazujem partizansko gibanje... Med partizani so komunisti, a partizansko gibanje ni komunistično... Prosim vse tiste Slovence med domobranci, ki so dostopni za prepričanje, da prestopijo v borbeno vrsto partizanov. V tem bodo sodelovali pri osvoboditvi svoje slovenske zemlje in živeli v zgodovini...« (Slov. poročevalci, 31. avg. 1944, št. 24, str. 2.)

Mi nismo pozabili te izjave, ki je je dr. Cankar dal kot Titov najemnik tedaj, ko smo Slovenci z vsami silami borili med drugim tudi za to, da bi se Cankar in Cankarji imeli kam vrniti. Dal je je kot Slovence, kot kulturni delavce in kot politik »odal«. ko smo bili v svojem boju najbolj potrebni bodrila, saj je ves svet prikal na nas, naj odnehamo in se damo uničiti. Dni je je tedaj, ko je na lastne oči videl kakšno je rdeče »osvobodjenje« v bivši Jugoslaviji. Dal je je, ker mu je padl tako kazalo.

Mi, ki tega nismo pozabili in tudi ne nameravamo pozabiti, bomo z Cankarjem in njemu podobnim tedaj, ko bo prišel »sostoritvi« enako: to je, kakor bo kazalo slovenskemu narodu.

Kako bo to, si je Cankar lahko že danes na jasnem.

TEDEN V SVETU

»Nove« begunske Jugoslav. vlade v Londonu je spet sestavil predsednik projanje dr. Subašić. Kralj Peter II, ki je Subašića odstavil, se je moral spet ukloniti pritisku cerkvenega tate Tita, Angličev in Sovjetov. V novi vladi se vsi projanji ljudje, razen Srba Elišića in dr. Čankarja. Kralj je šel v popuščenju tako daleč, da je privolil tudi v imenovanje rogenčakove svete, v katerega je Tito postavil Srba Simovića, Hrvatca dr. Šuteja in bivšega dravakega bana Serneca. S tem je kralj dejansko odstopil ter izročil usodo svoje države in prestola povsem v roke Tita in Komunistične partije. Če bo ta usodi obojega odločala ta činica, potem ni dvoma, kakšna bo.

Poljske vlade v Lublinsu, ki se je postavili boljševiki in katere namen je priključitev Poljske k Sovjetski sveti, so dolegle poleg Sovjetov priznali Beneševi Čehi in Romuni. Napovedujejo, da je boja v Krakovu priznali tudi Bolgarji in Tita.

Brezimne rdeče seditišče v Sofiji je obredilo na smrt in takoj dalo postreliti des 100 vodilnih bolgarskih politikov, med njimi bišje regente knesa Cirila (ki je sosednik angleške kraljeve rodbine), bivšega predsednika vlade dr. Filova in generala Mihova. Ustreljen je bil tudi bivši ministri predsednik Bazarjanov ter vsi politiki, ki so lani septembra sklepali premirje s Angličani in Sovjeti ter privolili Bolgarijo v sedanje stanje. Vojsna ustreljenih je bila angleško usmerjena, ali pa je gledala v Sovjetski »volj zavrnika, od katerih se ni treba ničesar bati; kvečjemu pričakovati plačila za izkazane usluge.

Pogajanja med zakonito grško vlado in med komunistično organizacijo ELLAS se so spet razbila, ker vlada ni hotela razglasiti amnestije za rdeče morilce.

1218 žrtov grške OF, ELLAS-a, so dolegle izkopal v Atenah in okolici in navzočnosti grške in angleške uradne komisije. Angleška vlada je o teh pokolih izdala posebno »Bele knjige«, kakor da bi bili boljševiški umorilci umori romelja šele zdaj, ko se jih odkrili Angličani. Angličani bi take »Bele knjige« izdajali lahko povsod, kjer so imeli oblast Sovjeti ali njihovi plašanci.

Med sovjetskimi in angleško-ameriški vojskami ni nobenega uspešnega sodelovanja več. Generali zahodnih sil niso niti vedeli, kdaj so Sovjeti začeli s sedanjo ofenzivo. Stalin Churchill in Roosevelta ne obvešča o svojih načrtih. Zavezniki dopisniki se na zahodnem bojišču ne smejo prikazati. Zaradi tega nerazumljivega sovjetskega ravnanja ni moči dosti upati o skupni organizaciji bodočega mira, toči angleški dnevnik »News Chronicle«.

Stalin, Churchill in Roosevelt se so menda še sešli na nov posvet. Nasloviti miseljo na Nemce skupen okoli. Nemški listi na te glasove odgovarjajo, da nobena sila, najmanj pa stila besede in obljube, ne bo Nemcem premanila, da bi savzavnikom verjeli ter naredili isto napako kakor leta 1918.

Voditelj angleških delavskih organizacij Otrbine je obiskal Atene ter si tam ogledal dele grških »osvojitelcov«, katere je njegova stranka vse do sedanjega zagrizeno zagovarjala. Po obisku je izjavil: »Nekaj nedvomno drži, namreč da so bili izvedeni in Grčiji premišljeni in načrtani umori.«

»Najpogostejše in najbolj umazane družbo«, so angleški vojski v Atenah imenovali grško OF, ko jih je angleški delavski prvak Otrbine izpraševal, kaj mislijo o tolovajih.

Kanadski škofje so objavili skupna pisticra pismo proti vrnitvi in duhovnemu nazilju Sovjetov nad Poljski in proti razdelitvi Poljske. Škofje zahtevajo od Anglije in Amerike, naj zajezita razmah brezverskega komunizma.

Prisilni nabor vseh moških v Združenih državah od 18. do 45. leta je zahteval načelnik ameriškega vrhovnega poveljstva Marshall in utemeljeval svojo zahtevo s velikimi ameriški izgubami na evropskih bojiščih.

V zaslednem delu Slovaške so Sovjeti pobrali vse otroke ter moške od 16. do 60. leta in jih odločili kje ve kam.

»Povsod izsveti trpljenja, nemir in nasadnje državljanske vojne, ki naj v ugodnem trenutku uvede komunistično diktaturo, te je cilj komunizma v vseh »osvojiteljih« delelah. Komunisti v Italiji, v Franciji, na Poljskem, v Grčiji in drugod še vedno dobivajo navdalo razpustiti Kominternu vsa navodila iz Moskve, ugotovila glasilo angleških katolikov »Catholic Times«.

Tri italijanske divizije, Solane v Nemčiji, se zdaj bore na Apeninih in jih je zadnja gledal tudi Mussolini.

Vedtilji romunskih kmetov Maniu, ki je s svoje politike v glavnem omogočil sosedbo Komunisti po Sovjetsih, je postal zdaj, ko so ga boljševiki vrgli iz vlade, Angliji in Ameriki pritožbo, da so Sovjeti ne drže določil premirja, da ne prenehoma krležjo romunske neodvisnost in ograščajo samostojnost države. Hkratu je zaprosil Angličane in Američane za sntnje pomoč.

Sovjetska vlada zahteva od Francije, naj takoj razpusti vse organizacije protivsovjetskih Poljakov ter vse njihove članke pošlje v koncentracijska taborišča. Dalje so Sovjeti očrno protestirali pri kanadski vladi, ker je bivši poljski vrhovni poveljnič Somoński imel v Kanadi več predavanj, v katerih je razglašil boljševiško nasilje v zasledeni

Schwabbeiter - urednik: Mirko Javornik - Herausgeber - Izdajatelj: Jožko Kroselj - Für die Ljudska tiskarnica - za Ljudsko tiskarno: Jože Krašinski - Uredništvo, uprava in tiskarna: Ljubljana, Kopitarjeva 6, Telefon 23-61 do 23-65 - Rokopisov ne vračamo. - Mesečna naročnina 8 lit.

Naš tedenski vojni pregled: Prva ustalitev vzhodnega bojišča - ob reki Odri

Takoj v začetku našega pregleda moramo ugotoviti, da se je boljševiška ofenziva na Nemčijo še precej polegla. Za dober teden nam uradna vojna poročila ne kažejo s nobenim novim imenom.

V presenetljivo kratkem času je uplašila sila sovjetske velefenzive, ki je s svojim zagonom svetovno javnost skoraj oslepila in ustvarila videz, da je ni na svetu sile več, ki bi bila sposobna postaviti se tej uničujoči poplavi po robu in ji zapreti pot do Berlina. Bajne številke oklepniških in motoriziranih sborih ter o morju strelskih divizij, ki so pretrgale zaporne jazyve, so le za kratek čas pustile veljavo prepričanju zasaanjih čustvopnjakov, ki so rdečega carja še videli v oerju omikane Evrope, kako kroji snajpravičnejši in najsocialnejši red tega sveta.

Nobena s tolikimi sredstvi začeta ofenziva ni usahnila tako hitro kakor prav ta boljševiška. Ali se tedaj ne veljuje sama po sebi misel, da se tudi s zaglušnim hrupom prodirajoče rdeče vojske ne da odpraviti s sveta glasovi ki trdijo, da za hrbtom boljševiških vojnih trum poka prav tako, kakor je pokalo za hrbtom cesarskih vojska leta 1917.

Dokler so boljševiške nagle oklepniške čete stale na konicah te množične ofenzive, so one določevale zagon celotnega napredovanja. Ko pa so te edine morale postojanke v prednjih črtah prepustiti pehoti in njenim zaščitnim oklepniškim oddelkom in ko hitre in laže oborožene sovjetske enote niso več hile kos vedno tršem nemškemu odporu, je drveča nagla morala ponehati. Tedaj je odklenalo tudi naglamo oevajanju obširnih ozemelj. V ospredje so morale stopiti sovjetske strelske pehotne divizije in s tem je zagon bitke močno popustil. Dnevno zmogljivost pehotne divizije je namreč po vojaških izkušnjah precej lahko vnaprej določiti. Zaradi tega opažamo, da nepričakovanih boljševiških prodorov in uspehov ni nič več.

S tem je za branilca nastopil trenutek oddiha. S tem se stopnjuje možnost za premišljeno iskoriščenje pridobljenega časa.

Boljševiki se so pri svojem napredovanju proti vzhodni nemški meji držali večinoma cest. Z njih so zavili povsod, koder so čutili močnejši nemški odpor. Hoteli so s tem obiti utrjene točke, ki bi zahtevale zamudno obleganje, in s enakoverno naglavo napredovati proti zahodu. Zato so pustili za seboj več močnih nemških postojank in prepustili boj s njimi svoji pehoti, ki je šla za oklepni. Takšne točke so Poznanj, Schneidemühl, Torunj in trdnjava Marienburg.

Poglavitna vojna žarišča so zdaj v Zgornji Sleziji, ob Odri in v Vzhodni Prusiji.

Na prvem žarišču se je Sovjetom posrečilo vdreti v industrijsko področje. Nadalje

Poljski in začel organizirati kanadske Poljske na boj proti Sovjetom. Sovjeti zahtevajo tudi, naj Angličani in Američanci vse poljske divizije, ki se bore pod njihovim poveljstvom, takoj pošljejo v Sovjetsko.

Zaradi dogodkov v Beogradu ter zaradi ravnanja kralja Petra, ki je privolil v načrte za vpostavitve boljševiške Jugoslavije, mihi hrvaška vlada spreminiti sodanje ustave ter oklicati Hrvaško kmečko republiko po zamisli Stefana Radića, da bi se Hrvatje ubranili komunističnega pritiska. O tem piše voditelj hrvaške propagande dr. Ivo Bogdan v listu »Hrvatski narod«.

O brezimnem boljševičem seditišču v Sofiji poročajo, da sodniki po večini niso znali bolgarščine temveč so razpravljali v narežju vzhodne evropskih Judov. Po razglasitvi krvave sodbe so imeli za hvalno službo bojšo, katere so se udeležili sovjetski zastopniki in zastopniki raznih judovskih organizacij.

Čes 1500 letal, največ štirinastotnih bombnikov, so Angličani in Američanci izpustili pri svojih napadih na Nemčijo v januarju.

Sedanja francoska vlada misli v svoji vojski in v tovarnah uvostiti posebne politične komisije po sovjetskem vzgledu, da bodo nadzirali in priglanjali vojske in delavce.

Poljska sovjetska vlada v Lublinsu je voditeljem londonskih Poljakov; predsedniku republike Rakiewiczu, Mikolajczykju in predsedniku sedanje vlade Aronowskemu vzela državljanstvo.

Zveza ameriških Poljakov, ki ima šest milijonov članov, je s posebno iskavo vsem odobrila politiko poljske vlade v Londonu ter ji obljubila podporo.

Turška vlada je proti dolobnam pogodbu o morakih olinah odprla Dardanele ladjam vojskujočih se držav, katerim je pot skozi to ožino bila dolegle prepovedana. Turčija je so storiła na pritisk Angličev in Američancev. Ni pa razvidno, kakaj, sed zdaj ni na Balkanu in v južni Rusiji nobene nemške fronte, da bi morali Angličani in Američanci voditi pomoč tja skozi Dardanele.

Prvi korak za boljševiške finskega kmetstva pomeni ukrep sedanje finske vlade, ki razlašča in podpirja vse kmetijske obsegačobe več kakor 20 oravov zemlje. Ker je Finska redko naseljena in je semlje več ko preved, pomeni kmetija 20 oravov tam srednja kmetija.

Kako razumeje Sovjeti demokracijo, so pokazali na Finskem, kjer pri bližnjih volitvah ne bo emel kandidirati noben politik, ki ga je sovjetski komisar Zdanov zapisal v poseben črni seznam. S tem je dejansko onemogočeno vsako politično delo vsom nekommunistom, to je tistim, ki še 20 let ulivajo zapanjanje ogromne vošine finskega ljudstva.

vall se tudi s poskusi, da bi prišli na zahodni breg zgoranje Odre in s te strani odrezali celotno Slezijo.

Čeprav so boljševiki na mnogih krajih ob Odri poskušali narediti predmostja, se jim dosdaj nikjer ni posrečilo ustvariti takšnega oporišča, da bi iz njega mogli tvegati odločen sunek proti zahodu. To je nesporno velik uspeh nemške obrambe, ki je morala v naglici mašiti luknje in s veliko manjšimi silami pospegi v boj.

Vendar ne smemo pustiti iz vida možnosti, da se bodo boji na teh točkah počivili, ako bi se rdečim posrečilo navičel sem novih oevajanj.

Zlasti se čuti, da si hočejo Sovjeti med Kesselom in Glogom za vsako ceno dobiti prost prehod čez reko Odro. Brez dvoma so se boljševiške sile spetoma hudo skrčile, kajti po prvem krvavo odbitem tujanju proti Vratislavi so pustili to mesto spremenjeno v trdnjavo pri miru.

Čim bolj so Sovjeti prihajali v bližino nekdanje nemško-poljske meje, tem večji odpor so jim nudili Nemci. Zato so sovjetske napadalne konice začele zavijati proti severu in severozahodu. Tedaj se je pričela bitka za prehode čez Spodnjo Vislo, kajti sunek proti Baltiku, vzhodno od Visle, ni

prinesel odločtve in se boljševiki s te strani niso nikjer nevarno približali.

V Vzhodni Prusiji se hoče boljševiki polastiti Königsberga, da bi si odprli pot do Gdanska. Vzporedna boljševiška skuplina se trudi ob Mazurski jezerski planoti in za zdaj ne more naprej.

Na splošno lahko glede vzhodnega bojišča rečemo, da se je v glavnem ustalilo, čeprav tako imenovana »kriza« še ni prebrojena. Toda is prve ugotovitve izhaja dejstvo, da ima poveljstvo vojske v bitki, ki storaj ne pozna presenečenj, veliko večje možnosti za hladno presojo in s tem za pregledno silko bojišča. Tako dobiva branilce prve možnosti, da začne misliti na lastno pobudo, na protiofenzivo.

Kaže, da se bo ob reki Odri ustallila prva mejna črta med nemško in boljševiško vojsko, kajti rdeči se dosdaj, ko to pišemo, nikjer razen pri Steinau niso mogli prebiti čez Odro. Pa tudi pri imenovanem kraju je bilo predmostje še močno zoženo in razmah rdeče poplave za zdaj onemogočen. V zadnjih dneh so se razvili hudi boji pri Briegu. Svoje konice so boljševiki zabili v koleno Odre med Frankfurto in Küstrinom. Večjih naskokov niso začeli, zato pa so skušali poiskati lažjih poti na Pomorjan-

25. jan. 1945. - Naš prihod je prebivalstvo navdušene pozdravilo, pri tolovajih pa je povzročil velik preplah. Bilo nas je vraga 23 moš. Puške, ki smo jih dobili, so hile po večini slabe in neuporabne, pozneje pa smo jih zamenjali. V začetku smo imeli poleg pušk le tri ročne bombe, avtomatskega orožja nam niso dali.

26. I. - Naše število je naraslo na 28.

27. I. - Ob treh sjutraj je naša straža opazila ogenj v tujaknji soli. Ker nas je bilo premalo, zaradi tolovajskih sased ni bilo mudi, da bi šli iz vojašnice gaati. S strojnimi smo streljali v smer, kjer smo domnevali, da so tolovaji. Ti so res takoj odgovorili s nekaj strelji na naše vojašnice. Ljudje so povedali, da so tolovaji sjutraj med peto in šesto uro skrivaj prišli gledat, kako pošar napreduje. Ob pol 8 smo odšli na kraj požara. Okoli 9 so prišli iz Ljubljane gasilci in ogenj zadušili. Iz Stranske vasi sta se nam pridružila dva nova člana, isti dan pa sta pristopila tudi dva z Dobrave ter smo tako dosegli število 32.

28. I. - Zopet ogenj v soli, ki smo ga mi takoj gasili. Pri tem se je eden izmed naših laže ponesrečil, ko se je pod njim vdrl strop. - Isti dan zvečer so prišli v Kozarje tolovaji pod vodstvom znanega Valkavra, doma iz Vrhnovec. Pripovedovali so ljudem, da so Bosanci in Hrvatje in da grade na Dobrovo, da se tam poskušajo s sbehljima. A jih ni bilo, čeprav so pravili, koliko jih je.

29. I. - Izvedli smo dva pohoda, enega proti Stranski vasi, drugega pa na Sušico. Tolovaji so se v obeh primerih junaško, umaknili.

7. II. - Proti večeru so se prikazali na hribu nad našo vojašnico tolovaji. S strojnimi in metalni min smo jih brž pregnali.

8. II. - Za vrsto v našo posadko so se priglasili trije novinci iz Kozarji.

9. II. - Na poti na Viš, ki smo je naredili, da zavarujemo prevoz šivl za Prevod, se nam je v Komunj in Podsmreki pridružil spet deset novincev. Naša posadka je tako narasla že na 49 moš. Zvečer so tolovaji pobrali v vasi Brdo precej moških.

10. II. - Zalotili smo manjšo tolovajsko skupino (10 do 15 moš), ki se je pomikala po pobegu hriba od Sušice proti Stranski vasi. Razvili smo se v strelce, nakar so se tolovaji hitro umaknili više ter začeli streljati na nas. Ko smo jim tudi mi odgovorili s strelji, so spet zbežali. Na Brdu smo zvedeli, da so tolovaji tam dva večera po vrsti pobirali ljudi, zvečer so tudi v Stranski vasi ropali živeč.

11. II. - Tolovaji so nocoj pobrali šivino in šivne Berdniku Loju in Podsmreke. Odpeljali so dve kravi, eno tele, enega vola, 200 kg pšenice in obleko. - Ko smo se vračali iz Ljubljane, so nas tolovaji napadli s hriba nad Dobrovo. Med ognjem smo jih potisnili proti Sušici.

12. II. - Na pohodu v Stransko vas so nas napadli tolovaji iz bližine 100 m. Boj je trajal od 9 do 11 dopoldne, nakar nam je uspelo priti v vas. Tam so nam ljudje povedali, da so tolovaji rekli, da nikdar več ne bo prišel v Stransko vas belogardist. Čeprav je napadalo okoli 50 tolovajev, vendar ni bil na naši strani nihče niti ranjen.

13. II. - Zvedeli smo, da je v Skofevem počenem hlevu tolovajska zaseda. 35 naših fantov se je takoj priglasilo prostovoljno za pohod na to zasedo. Z naglim nastopom so hitro obkolili vas, pri čemer so tolovaji streljali na nas z bližnjega hriba. Del naših je kril hrbet s severne strani, drugi, manjši del pa je vdrl v vas ter začel napadati tolovaje, ki so streljali iz hiš. Čeprav so bili tolovaji skoraj po vseh hišah

so jih tolovaji napadali. Na naši strani sta samo dva ranjena. Tolovajske izgube v teh bojih: 19 mrtvih, 3 ranjenih in 7 ujetih.

19. III. - Popoldne smo šli v Gabrje, kjer smo s posredovanjem dosegli, da ni bilo požarnih več hiš. Severno od Gabrja odkrili spretno skrito jamo, v kateri so se držali tolovaji, ter začeli ob našem prihodu tja iz nje metati bombe. Iz jame so skočili trije, od katerih sta dva padla, tretji pa je ušel. - Pod neko hišo iz Gabrja smo isti dan odkrili spretno skrito podzemsko sobo, v kateri je bilo mnogo tiskarskih stvari: pisalni, razmnoževalni stroji, papir in dr., vsega za cel avto. Kaže, da je to bila glavna tiskarna Dolomitskega oddeda. Rešili smo Oblaka Stefana, člana posadke v Bevkah, ki so ga bili tolovaji svod čas ujeti.

21. III. - Dobili obvestilo, da leži pri mostu na Vrhovih mrtih. Oddelek 20 moš del takoj tja, da ugotovi, kaj je. Bil je to Skubie Ivan s Vite, ki so ga tolovaji s pomočjo nekih drugih odpeljali in ustrelili.

1. IV. - Preteklo noč so tolovaji povsem izropali hišo Košir Apolonije iz Stranske vasi, tako da se družina sjutraj niti obledi ni mogla. Dali smo ji iz blaginje naše posadke podporo. To družino so tolovaji že tretjič izropali.

11. IV. - Ofenziva na tolovaje. Preiskali smo teren okoli Hruševa. Na domu poveljnika DO Riharja Franca (Keinača) smo odkrili dve podzemski skrivališči, v katerih je bilo mnogo raznega nakradenega blaga: obleke, čevljev, strojev, čevljarako orodje, živeč in dr.

12. IV. - V bližini Hruševa odkrili sedem tolovajskih podzemskih skrivališč in skladšč: v njih je bilo mnogo raznega blaga in važnih listin. V enem smo zalotili intendanta DO, nekoga »Tolstoja«, ki je bil baje doma v Vnanjih gorah, uslužben na pri ljubljanski tvrdki Sever. Voz na pol ustrojenih koč smo našli pri Čevnarju na Hrestencih, pri Platenjakovih pa tiskarno pod hišo v prezidani kleti. Naložili smo dva avtomobila raznega blaga: tiskarski stroj, ogromno papirja, kilšeje, črk, matrice ter raznega orodja in kablov.

14. IV. - Ofenziva, ki je izredno dobro uspela, je bila sjutraj končana. Ubilih je bilo precej tolovajskih voditeljev, med drugimi tudi znani Valkavrh, mnogo pa ujetih. Zajeli smo tudi precej šivine, ki smo jo vrnili lastnikom.

16. IV. - V Gabrju pri Jarou odkrili 60 litrov žganja in 5 kadi koč, namenjenih tolovajem.

6. V. - Na Toškem delu odkrili grobove Remica Andreja, Kušarja Jožeta in Peklaja Ivana, ki so jih bili tolovaji januarja odpeljali in umorili. Vsi trije imajo zdaj brate v naši posadki.

12. V. - Na Toškem delu izkopal tri štrve komunistične podivjavnosti ter jih prepeljali na Dobrovo: Peklaja Ivana, Remica Andreja in Kušarja Jožeta. Zdravniška komisija je ugotovila, da so bili vsi trije umorjeni s topim predmetom; vsi so namreč imeli hudo razbite lobanje.

20. V. - Na Hruševu ujeti tolovajkega terenca Koširja, p. d. Galica.

1. VI. - V bližini Hruševa odkrili tolovajsko skladišče, v katerem smo našli 3 pisalne stroje, ciklostilski aparat in mnogo pisarničkih potrebščin.

10. VI. - Oglednica, ki je odšla proti Brezju, je v Podobnikarjevi hiši zasačila Skafa iz Dobrove.

15. VI. - V Zadnikarjevem kamnolomu na Logu odkrili v neki luknji 60 litrov žganja, ročno bombo in nekaj nabojev za puško, v bližini pa zakopane tolovajske zapiske in listine.

16. VI. - Na Utiku odkrili večje tolovajske podzemsko skrivališče.

27. VI. - Na Oredku našli 11 min vrste »Sipe«, na Babni gori pa 100 m izolirane žice ter nastavljeni mino.

6. VII. - Na Sušici pri Rozman Jožeti našli zakopanega 200 litrov žganja, 100 kg masti, nekaj vojaške obleke, precej volne, 50 kg stadkorja v kockah, raznega blaga, Dalje na 4. strani.

Boj, žrtve, napori... Kronika domobranske posadke na Dobrovi ob dveletnici

v skrivališčih ter je pokale izsa vsakoga grma in ogla, so našli s obdobjanja vrednim junaštvom prisilili tolovaje k umiku. Pri tem napadu, ki so se nanj ovidno že dalj časa pripravljali, je sodelovalo 200 do 300 tolovajev. Treh svojih mrtvih tolovaj niso utegnili odpeljati s seboj. Na naši strani pa je padel Remie Matija, iz Podsmreke, ugled junaštva, požrtvovalnosti, discipliniranosti in skromnosti ter narodne zavednosti.

20. II. - Ob 9 dopoldne bi moral biti pogreb padlega Remica Matije, pa so tolovaji skušali to preprečiti s streljanjem i bližnjih hribov, nakar smo jih s ognjem prepodili. Tolovaji so streljali celo na ženske, ki so šle na pogreb.

22. II. - Zadnje dni so tolovaji izropali hišo: Mikuš Janca, Podsmreka 20 (škoda ok. 25.000 lir), Lasmik Joža, Podsmreka 22 (škoda 20.000 lir), Berdnik Lojza, Podsmreka (škoda okoli 40.000 lir), Košir Tone, Stranska vas (škoda okoli 50.000 lir), Černe Franc, Kozarje (škoda okoli 45.000 lir) in Vidmar Jože, Brezje (škoda okoli 25.000 lir).

23. II. - Preteklo noč so tolovaji izropali hišo Ovas Ivana iz Dobrove ter naredili 20.000 lir škode. Podminirali so svet okoli kozolcev na severni strani Dobrove.

25. II. - Poveljstvu se je javil Tomiš Stanko, bivši uslužbenec pri Trobu Franca in v Kozarjah. Tolovaji so ga bili odvedli 25. jan. 1945.

27. II. - Tuk. posadki se je javil Skrabca Vinke, ki so ga bili tolovaji odvedli 5. febr. 1945 ter jim je zdaj ušel.

3. III. - Javil se je Kenk Alejndj, ki so ga svoj čas tolovaji odvedli.

5. III. - Preteklo noč so tolovaji izropali Suhadolcovo družino v Gabrju ter naredili okoli 100.000 lir škode.

10. III. - Zvedeli smo, da so tolovaji prek svojim odhodom iz Gabrja podminirali nekatera pota, ki drže tja, ter prekopali ceste.

13. III. - Ponoči je prispel iz Ljubljano leteti bataljon 30 moš ter nekaj italijanskih čet, ki so ob sodelovanju s tuk. posadko izvedli pohod na Selo in Hruševu. Tolovaje smo presenetili v Selo in bi bili lahko vse dobili v roke, če ne bi bili badoljeji tako zanikrno izvedli »obkolitve«. Badoljevi so s topom obstreljevali hiše v Gabrju. Na selu je bilo zaplenjenih 5 tolovajskih konj ter tri krave, ki smo jih potem vrnili lastnikom.

16. III. - Ob treh popoldne so tolovaji nenadno začeli streljati iz zasede na dvo-rišči koč. vojašnice, kjer je bilo tedaj precej ljudi, ki so prišli po zasebnih in uradnih poslih v vojašnico. Streljali ac s strojnimi s dveh strani. Ranjena je bila neka ženska. Takoj smo odgovorili z ognjem, nakar so se tolovaji spet oddaljili.

22. III. - S 30 možmi naše posadke smo odšli na pohod proti Brezju. V Bezenčarjevi hiši smo našli na tolovaje, ki so skušali brž pobegniti, pri tem pa jih je 10 padlo na mestu Ostali pa so kmalu nato spet začeli v zasedo, kjer jih je spet nekaj obležalo. V omenjeni hiši smo ujeti 7 tolovajev. Naši so se nato začeli vračati čez hribe po vrhovih proti Dobrovi. Pri tem

Poziv Ljubljančanom!

Socialna pomoč stalno kupuje oblačilne predmete v svoji nakupovalnici v Ljubljani, Gredišče 4. Razen tam bo nakupovala take predmete tudi pri zasebnih strankah na stanovanjih, kjer se bodo v to svrho zglasili njeni odposlanci.

Prosimo, da preiščete omare, skrinje in predate ter nam prodaste take stvari, ki jih lahko pogrešate. Plačamo vam jih po dnevnih cenah. Pomagajte nam oblačiti naše sorjake, ki so zaradi vojnih razmer zašli v bečo in stisko. Socialna pomoč.

skem in so se približali Pyritsu, Deutsch-Kroni in Jastrouu. Tukaj bi radi boljševiki dospeli do Stettina in spravili vse nemške divizije vzhodno od tod v zagato.

V zhadni Prusiji se boljševiški napori namerjajo na Königsberg, ki ga Nemci trdo- vratno branijo, potem pa na Elbing in Marienburg, ki jima prav tako branita dostop do morja in čez Vislo.

Boji so siloviti, toda omejeni na navedene odseke. Učinkovita nemška orožja za uničevanje oklepnikov iz bližine so mnogo pripomogla k omejanju sovjetskih klinov. Udarna sila zaradi silnih izgub je tudi tu uplahnila. Zaradi tega so spodleteli tudi vsi boljševiški naskoki na zahodno letonsko obalo.

Prav tako so boljševiki drobili svoje sile v Budimpešti in pri jezeru Velence na Madžarskem. V madžarski prestolnici divjajo še vedno ogorčeni ulični in hišni boji, na prostoru Blatnega jezera do Donave pa so se boljševiki zaman prizadevali, da bi Nemcem izrgali osvojeno ozemlje. Drugod na Madžarskem niso poskušali nobenih sukvov, najbrž ker nimajo moči.

V Italiji je teden potekel mirno, zato pa so Američani in Angličani pripravili nove sile in začeli s njimi pritiskati na prednje postanke Siegfriedove črte. Boji so najhujši ob reki Roar, pri Schleidenu ter pri Urtsu. Pri Schnee-Eiffelu so Američani vdrli v skupino bunkerjev, pa so običlali takoj po začetnem uspehu. Enako srčiti boji so v Zgornji Alzaciji, kjer se Američani in Francozi trudijo, da bi stisnili nemško izboklino zahodno od Kolmarja in se polastili mesta samga. Obramba je pri mestu prestrelja napadalce in obdržala svoje postojanke.

MUKE PRVIH ŽRTEV OF V BELI KRAJINI (PO KRAVAVIH SLEDEH OF OD KOČEVSKIH GOZDOV DO ČRNE GORE - II.)

Prvi strel

Poln temnih slutenj sem se vrnil v hišo. Kako se razvija ta OF? Kaj prav za prav hočejo ti ljudje? Zakaj me hočejo prisiliti?

Ves dan so vozili okrog avtomobil in pobirali ljudi za internacijo. Prišli so tudi v našo vas. Vsi smo pobegnili, doma so ostale samo ženske. Po tem dnevu smo spali vse noči zunaj v skrivališčih. Starejši so oboheli, sli domov, badoljevci so lovili.

Strahno je bilo takrat. Komunistična agitacija pa se je smejala: prav vam je; če nečete k nam, morate v internacijo. Zvonelo je po sporazumu. Delali ni nihče, vsi so le spraševali, kaj bo.

Prvega julija zgodaj zjutraj so odjeknili pod vašjo strel in nato rafali. Kakor preplašena čreda ovac smo se dvignili z ležišč in se hitro razbežali. Kmalu priletli do nas okrog 30 tolovajev in nam plašno pripovedovali, kako so potolkli ti badoljevci in da bo kmalu konec vojne. Hoteli so nas odpeljati s seboj, pa smo se uprli.

Badoljevska patrula, ki je pregledovala telefonsko napeljavno in štela 5 mož, od katerih jih je bilo 11 ubitih, je imela enega ranjenega ter je kmalu dobila pomoč. Ojačeni badoljevci so se tedaj pričeli znanati nad prebivalstvom in pobirali, ker so možki vsi pobegnili, starčke, ženske in otroke. Hoteli so jih hodvesti s seboj ali pa na mestu postreliti kot talce. Komaj so se dali prepovoriti joku mater in otrok, da so jih izpustili. Preden so odšli, so vas docela izropali in jo hoteli zažgati.

Kdo je hujski sovražnik?

Vsi možki smo se vrnili iz skrivališča in tuhtali, kaj bi naredili.

V tem žalostnem trenutku sem se prepustil usodi, naj ona odloči. Vsi so se odločili, da pobegnejo od doma in se skrivajo, kar so še isto noč naredili. Le jaz sem ostal doma.

Zvečer sta prišla dva skrivaca po hrano in odšla zopet nazaj. Za njihov tabor ni vedel nihče. Badoljevci tudi ne. Spet so prišli v vas in iskali samo mene.

Ves potri sem nato zvečer premišljeval, kaj naj storim.

»Poslušaj vest,« me je večkrat opomnila mati. Če bi bil njo poslušal, bi ne bi bil naredil koraka, ki sem ga; se isto noč — bilo je 3. julija zvečer — sem se pridružil skrivavcem; naravnost k tolovajem se nisem hotel iti.

Štiri dni smo se skrivali pod milim nebom.

Od okoliških kmetov smo si kupovali hrane ter se preživljali, dokler niso za nas izvedeli tolovaji in nas prišli iskat. Nekoliko smo se upirali in nismo hoteli iti z njimi. Zagrozili so nam z likvidacijo ter nam dali dve uri odloga, da premislimo in se odločimo. Dva sta šla takoj k njim in povedala, da imamo puške.

Ko so tolovaji izvedeli, da imamo orožje, je bilo konec odloga. Šlo je za glavo, zato smo se hitro odločili in šli z njimi.

Odrinili smo. Tema je bila kakor v rogu. Čudne misli so me navdajale, ko sem tako zastražen stopal v »novo« življenje, kjer me je čakalo toliko trpljenja.

Šli smo mimo samotnega mlina pod Popovci, ko se je kolona ustavila. Iz mlina je prišlo nekaj mož. Vodja patrole jih je pozdravil in poročal. Nato sta stopila dva k meni.

Ko me zagledata, se začudita: »A, ti si!« Gotovo jima je moral tolovaj nekaj povedati. Bila sta Paderšič in Fuks Emanuel iz Metlike. Zadnji mi je rekel: »Zdaj si pa partizan.« Paderšič je dostavil, da nisem prostovoljec.

Stopila sta na čelo in nadaljevali smo pot. Kaj naj to pomeni? Stari znanici dancas pa tak sprejem! Ko smo počivali, je k meni stopil Paderšič.

»Zakaj nisi hotel delati po naših navodilih? Vidiš, ti si zadnji, ki si se odločil za nas, in to šele takrat, ko ti je tekla voda v grlo. Poglej, kmečki fant je bolj pameten ko ti. Mislim pa, da boš to popravil. Povem ti, da bi te morali po tem, kar slišimo, likvidirati.«

Kaj so slišali, ne vem, ker tudi ni česar nisem govoril. Pozneje sem zvedel, da so dobili v roke moje zaslisanje, da badoljevski komandi (kako, ne vem) ter me po njem obsodili po »partijski liniji« za »nacionalnega tipa«.

Ko smo prišli v tolovajski »logor« na Brezovo reber pri Semčur, nas je sprejel komandant tolovajev Badovinac Ilija. Po kratkem zaslisanju in popisu so nas dodelili I. četi I. bataljona »Belokranjskega odreda«.

Na Brezovi rebri

V začetku julija 1942 je bilo tolovajstvo pri nas šele v razvoju. Ni bilo še »brigad«, temveč so bili le »odredci«. Za Belo krajino je bil »Belokranjski odred« ali »BO«, ker tolovaji ljubijo kemične obrabe. Ta je imel dva bataljona, bataljon tri čete, četa do 70 mož, oboroženih v četi največ 25. Štab BO je bil v Črnošnjah, štab I. bat. na Brezovi rebri, II. bat. nekje okrog Tanče gore. »Politična oblast« je bila v Draguljici vasi. To je bil krajevni Narodno-osvobodilni odbor ali KNOO.

Ta odbor je popisoval »bele gardce«: ljudi za likvidacijo, hiše za ropanje.

Izvrševal pa je te posle v semiškem in metliškem okraju I. bat. BO. Za vse umore sta odgovorni le ti dve organizaciji, katerih voditelji so bili vsi člani KP.

Komandant BO je bil Ljubljancan Nedeljković; komisar Lojze Brodar; komandant I. bat. Badovinac Ilija, največji krvnik Bele krajine; komisar I. bat. BO Galič Janez, tolovajsko ime Gorjanc Jovan, danes komisar NO, vsi člani KPS.

Pred našim prihodom v »logor« je bil komisar I. bat. BO neki Mitja Štajerc, katerega je Badovinac Ilija na partijskem sestanku še v juniju obdolžil, da ni prave osvobodilne linije, ker ni hotel likvidirati učitelja v Črnošnjem pri Semčur, kateremu je bila dokazana »nenaklonjenost do OF«. Mitja Štajerc je bil zaradi tega likvidiran, komando bataljona je prevzel tolovaj Badovinac Ilija.

Ta si je takoj ustanovil krvniške trojke, katerih člani so bili naslednji: Hraš Rudolf iz Grada v Beli Krajini; Ogulin Jakob, občinski sluga iz Metlike; Fuks Emanuel, faliran študent iz Metlike; orožnik Matija iz Metlike; orožnik Muc iz Podzemlja; Jurjevič Olga iz Metlike ter še nekaj Dolencev iz okolice Kostanjevice, zlasti iz Črneče vasi.

Za hrano je skrbel intendant Badovinac Janko iz Ostriža, ki je šel k tolovajem potem, ko je ukradel večjo vsoto denarja.

Ponoči so pošiljali okrog morilake in roparske patrole. Navadno sta šli dve, ena za štab, druga za rajo. Kuhinji sta bili dve, štab bataljona, ki je imel tri »tovarišice«, je bil pet minut više od »logorja«, da se ne bi nalezeli usi.

Komando smo videli tedaj, kadar so od nas kaj zahtevali. Prej so govorili: vsi enakli zdaj pa: eden mora biti komandant!

Pri predavanjih ni bila dovoljena svobodna debata, govorilo se je lahko

le toliko, kolikor so obsojali današnji red in govorili o položaju kmeta in delavca. Vse je izvenlo nekako takole: v Sovjetiji je vsega, tako je treba narediti tudi pri nas!

Veliko so govorili proti »šovinističnim« vladam, reakciji, »beli gardi«, Mihajloviču in »smrkavcu«.

Nekega dne so bili predmet predavanja duhovniki. Najprej je govoril komisar, nato Badovinac v hrvaški slovensščini. »Popove treba vse potuč, da ni njih, bi bila revolucija več zrela. Z Italijani je pa lahko, ima kod njih več ko po komunistov.«

To smo imeli vsak dan dopoldne, popoldne smo imeli vedno vojaške vaje, pri katerih nas je učil Reba Dako.

Himna in zastava se spremenita

Vsako jutro smo imeli razvijanje zastave in petje. Do 10. julija smo peli »Naprej zastava slave«, po desetem pa je dobila slovenska tribarvna rdečo zvezdo ter smo peli znano tolovajsko pesem.

V teh dnevih so bila politična predavanja vedno gostejša in nismo imeli niti minuto pred njimi miru. Govorili so nam samo o revoluciji in zopet samo o revoluciji. Celotaj »potujoči« govorniki so prihajali v »logor« in zopet odhajali. Imeli so polna usta besedi o »beli gardi«. Opazil sem nekako sumljivo naglico in prehitavanje. Nekaj se je pripravljalo.

Mnogo se je govorilo o »štajerskem bataljonu«.

Nekega dne so odšli vsi funkcionarji na izredni partijski sestanek v Rog, na katerem so bili odstavljeni vsi tisti, ki niso bili člani KP. Tu so tudi dognali, da je »štajerski bataljon« ona strašna pošast, o kateri se je toliko govorilo — »bela garda«.

Pričele so se priprave za napad. Tolovaji so se zgrinjali od vseh strani

in 12. julija zjutraj so v moči 400 banditov napadli »osovražene reakcionarje«, ki so šteli samo 100 mož. »Štajerc« so odločilo odbijali napade in zadajali tolovajem take rane, da so bili prisiljeni spustiti se v pogajanja.

Boj je prenehal, »štajerski bataljon« se je umaknil, tolovaji so ga pričeli zasledovati, dokler jih ni počakal pri Trebelnem v zasedi in jih dokončno potolkel. Ostanek se je vrnil pobit v »logor« in pripovedoval, kako hudičevi so ti »belci«. Po tem porazu so izmenjali vso komando. Tolovaj Badovinac je odšel v Krški odred.

Muke in smrt župnika Rastresena

V I. bataljon BO je prišel sloviti James, Majnik Janez iz Novoga mesta, in prevzel »komando bataljona«. Da bi se ta pokazal vreden svojega mesta, je takoj razposlal »bojne patrince«, ki so imeli nalogo izvedeti od terencev za vse simpatizerje »bele garde« in jih pripeljati v logor.

Nad »logorjem« so tolovaji med smehom kopali jame za nedolžne žrtve...

Prva patrula je pripeljala suhorskega župnika Janeza Rastresena, ki so ga obdolžili, da je zavezal konjem kopita in vozil hrano »beli gardi« v »štajerski bataljon«. Ker je dokazal, da to ni res, so ga hoteli do priznanja prisiliti z mučenjem. James, Fuks, Bajuk, Jurjevič so ga odpeljali v dolino pod »logorjem« in ga pričeli mučiti.

James mu je rezal z nožem po hrbtu dolge brazde, Jurjevič Olga mu je trgala kožo in se smejala, da bo imela dobre čevlje, ker je pop trd.

S svetniškim trpljenjem je vse to prenašal in ni rekel besedice, ko mu je Fuks našel na razrezani in krvavi hrbet mrzle vode ter ga banditinja Bajukova posipala s soljo. Trpel je in molil za spreobrnjenje sovražnikov, dokler mu ni strel iz revolvarja tolovaja Badovinca Marka pretrgal niti življenja.

Po tem dogodku sta dezertirala dva tolovaja. Tolovaji so poslali patrulo, da jima pobije stare in oropa posestvo. To so nam povedali pred zborom.

Kljub temu sem mislil na beg. Hotel sem pobegniti od teh strahot kamor koli, samo proč, proč, proč...

Ziveli smo pod strašnim nasiljem. Za vsako malenkost je bila smrtna kazen, tako da nisem vedel, kaj lahko naredim in česa ne smem.

Patrulo so se vračale za patrolami in gonile nove žrtve. Pesem mučenštva je bila na dnevnem redu, dokler ni za to izvedela javnost in so ljudje začeli zgražati nad zverstvi.

Treba je bilo ubrati drugo struno. Spremenili so dlako. Vse arditrance so pošiljali na »štabc« bataljona, ta jih je zaradi lepšega zaslusal in premedil v drugo četo v Koprivnik, kjer so jih vse brez izjeme likvidirali. Tako je nastalo geslo: »V prekomando v Koprivnik«. Pri teh besedah so se tolovaji režali, obsojene pa je mislil, da je odnesel glavo.

Ko bi bili vsi tisti, ki so jih tam pobili, vedeli, kaj je »prekomanda« v Koprivnik, ne bi bili pisali domov pisem, da jim niso nič žalega stori in da so sedaj pri »tovariših tovarišic«...

»Prekomanda« v Koprivnik

Proti koncu julija so pripeljali iz Igljenika pri Dožu dva kmela. Starejšega so poslali v »prekomando« v Koprivnik. Prej je napisal ženi pismo, da se mu ni nič žalega zgodilo, da so tolovaji dobri ljudje, samo da mora ostati pri njih in ji bo lahko še večkrat pisal. Kako je bila ženica tega pisma vesela! Marsikdo je rekel, da le reči niso taki, kakor se o njih govori. Rečeč je prišel niti do Koprivnika, ker ga je med potjo potolkel bandit Divjak Ivan iz Prekope pri St. Jerneju.

Mlajšega kmeta so pridržali v »logorju« in je prišel na vrsto naslednji dan. Peljali so ga v tisto strašno dolino, ga nečloveško trpinčili in zasmehovali, če mu je kaj dolg čas po dekletu. Mučeni je samo stokal.

Jurjevičeva se je zagrohotala in rekla svojemu ljubku Perkoviču Milanu iz Metlike, da nimajo vsi take prilike kakor on. Nato je porinila mučenemu bratu nož v vrat.

(Dalje.)

BRUNO BREHM 16

DOSEDANJA VSEBINA:

Po smrti cesarja Franca Jožefa izšli madžarski ministrski predsednik Tiesza od cesarja Karla obljubo, da se bo dal kronati za ogrskega kralja.

Karlov svak princ Sikot bourbonski skuša uveljaviti svoje dvomilne pravice do francoskega prestola; pregovori Karla, da prihvati sklenitev ločenega miru med Avstrijo in zahodnimi zaveznicami in mu pismeno sporoči pogoje za ta mir; Karl mu da še pismeno zagotovilo, da se bo glede Alzacije in Lotaringije kar se da zavzel za Francijo. Sikot s tem zagotoviljem potem skuša doseči svoj cilj. A Italija je proti sklenitvi omenjenega ločenega miru in odločno zahteva izpolnitev londonskega dogovora, po katerem bi dobila med drugim tudi Trst, Gorico in vso Dalmacijo z otoki.

Clemencau šez leto dni raskrlinka Sikotove nakane ter Karlovo dvoljno izro (na eni strani pismena Karlova obljuba, da se bo glede Alzacije in Lotaringije na vso moč zavzel za Francijo, na drugi pa po novem Karlov odhod v nemški glavni stan na posveto vanja za sklenitev vojaške in gospodarske zveze z Nemčijo). Karl hitro zapravi pri svojih narodnih vse zaupanje; naprej zalgru deško krono, a tudi na Ogrskem se začne naglo vse podrtati; notranjim nemirom in nezadovoljstvu sledi še upor madžarskih čet, ki nočejo več v boj, o čemer se na kraju samem prepriča najprej fejdmaršal Molnár, ki jim pa še nadvojvoda Jožef, ki je bil malo prej imenovan za vrhovnega poveljnika vseh čet na Balkanu. Vojski obema odločno povelje, da se nočejo več boriti za Avstrijo; ampak da hočejo samo domov na Madžarsko. Nadvojvoda jim obljubi, da bodo oni prvi, ki jih bo poslal domov, in da jih bo na sedanjem b. j. j. zamenjala avstrijska pisminska divizija, ki se je bila vedno izkazala za najboljšo zanesljivo.

Vojski iz avstrijskih dednih dežel se nočejo boriti za Madžarsko

Treba je bilo torej skilcati k orožju planinske divizije, jedro gornjeavstrijske in salzburške vojske, divizijo, ki so jo vedno poklicali tedaj, kadar je bilo treba odločilnega udarca! Hej, Rainci! Hej, Hessenci! Pokažite, da ste še zmeraj zvesti, da še vedno poslušate poveljaj!

Vojski niso hoteli več poslušati. Mimo njihovega taborišča v Tridentu so šli Madžari, polki konvedov in redne madžarske vojske z rdečo-belo-zelenimi trakovi. Smejali so se, vriskali in peli Na čelu madžarskih polkov so razbijale ciganske godbe. Godli so krucovske pesmi in vzpodbudno Rakoczyjevo koračnico. Odhajali so domov, na sever, na sever! Kje so cigani kar nenkrat dobili toliko gosli? Odkod nenkrat toliko pisanih trakov? Da, kako to, da so trientski ženskam v hipu tako zažarele oči, in odkod to samozavestno vedenje mladih Italijanov? In odkod slednjač oni škodoželjni smeh čeških vojakov in nemirno tekanje gospodov iz armadega poveljstva sem in tja?

Toda Raince in Hessenci lahko vzpodbudili. Ti bejavari počasi mislijo. Včasih se nekoliko upirajo, a ravnanje s smeh z njimi pretrdo. Brž ko so pa na postoj-

janki, se raje dajo pobiti, ko da bi se umaknili. Pred Lahi se enostavno ne umakajo, zakaj to je bila zdaj njihova vojna in je bil njihov sovražnik Italijan. Tu doli je bil notranjeavstrijske polke prevzel povsem nov duh, tu so bili prej vedno zmagovalci, tu se je bila v njihovih srcih rodila nova Avstrija. Tu je pričela vsaka gora, vsak gorški vozec o njihovi glavi in njihovih junaštvi; tu ni bilo eno brezupne ruske »ravnine«, kjer so se zgubljali — tu so poznali le svojo lastno, vedno znova potrjeno preudarost.

Ce se Madžari ne bodo več udeleževali bojev vzlic temu, da so njihove divizije vse čas vojne dobivale več kruha, več moke in več slanine, potem bodo morali vse tvegati ravno vojski planinske divizije, cesarski lovci, nemško-češki in hrvaški polki.

Ne, vojski iz Linza niso hoteli poslušati. Udarci bataljon je bil prodrl za do Piave, zdaj pa je prišlo povelje, naj te polke razmestijo na visoko planoto. Tretja četa Hessencev, ki so jih bili že natrpli v železniške vozove, je spet stopila iz vlaka. Bataljonski poveljnik je hotel te vojske pustiti tam — ni smel izgubljati časa — in z drugimi četami odriniti dalje. Toda v hipu so se med njegovim močnim pojavili vojski iz drugih polkov, železniške vozove so jim železničarji pomagali odločiti in nič več ni bilo moči iti naprej. Bataljon so potem spet zbrali in odpeljali nazaj v Marduzzovo vojašnico.

Vojskom je bilo treba povedati kaj bolj privlačnega! Treba je bilo znova podgati staro navdušenje! Zdaj je nastopil trenutek, ko je bilo treba, da se častniki res izkažejo!

Naslednje jutro je divizionar sam pobitel k Hessencem v vojašnico. Vojski so bili zdaj še dostopnejši in so bili pripravljeno »oditi na bojišče. Divizionar je glase no vzkliknil: »Živeo Njegovo Veličanstvo cesar!« Vojski niso nič kaj navdušeno ponovili vzklika. Bili so čemerni.

Rainci so si bili zamislili svojevrsten upor: ko so jih dežurni prišli buditi, niso hoteli vstati s pričen. Dežurni so odhitali k častnikom, in ti so prišli ter začeli vojske prigovarjati, naj bodo vendar pametni in naj ne delajo neumnosti. Če bi bili vojske lepo prosili, bi bili gotovo kaj dosegli. Lepi besedi se vojski ne bi mogli upirati. A križanje in oster nastop nista tu nič žalega. Toda skilcevanje na cesarjevo vojsko povelje, da prisega prej ko slej za vojske velja, je izzvalo le hudoben pogme. Cesarja bi bili ob spominu na majsko omenjavo leta 1916 še marsikaj opustili, a o kraljici tudi rvesti vojski niso hoteli slišati ničesar. Zanje je bila cesarica Lohinja in kar se je o njej šušljalo — bile so to same slabe stvari — so radi verjeli.

Polki so končno pripeljali z vlakom do Grigna. Tam so vojski zvedeli, kam jih nameravajo poslati. Šli bi bili, kamor koli bi kdo hotel, a tja gor, za tiste strme skalnate pečine, tja gor nad oblake niso hoteli iti. Niso marali več iti v krvave frenzelske globeli, zakaj tam so se bila skalnata tla in melišča pred letom dni in potem znova pred pol leta preveč napila salzburške krvi. Tja gor v to po-

krajino lakote, od koder se v jasnih dneh vidi, kako se lesketajo beneške lagune, tja, kjer se ljudje poleti prav tako pogosto mokri in prav tako zmrzujejo kakor pozimi in kjer se je po vsakem hudem streljanju odtrgal oblak — tja gor niso hoteli iti več!

Zdaj bi bil vojni kurat lahko desetkrat prišel k njim in jih opominjal na izpolnjevanje svetih dolžnosti, ki so bili nanje prišli, pa ne bi nič opravi!; na njegove besede niso dali nič več! Tam gori je za vsakim kamnom ležal vojak, pri vsakem nedejaku crkneni konji, po vseh jarkih okostja z jekleno želado na goli lobanji. Tam jim je noč in dan sovražno topništvo puščalo kri iz njihovih žil. Tam so uderjali po meliščih mine, da se je človeku do grla železode obračal, tam je bilo malo hrane in še ta je bila ledenomrzla. Tja gor vojski nočejo iti več, pa naj jim častniki prigovarjajo, kolikor hočejo. Zdaj so tudi Rainci gluhi za to.

In zdaj? Pogledaj vendar na cestol Ali mar ne gredo že od ranega jutra po vseh cestah sami vojski vozovi po Suganski dolini? Mar se ne vračajo že vse povsod Madžari in Čehi brez orožja domov? Ali ni vse to povsem podobno usodnemu umiku? Oni pa naj bi šli še enkrat naprej? Čemu neki vprav oni še? Mar niso bili meseca junija na Col di Rossu trčili skupaj s češkimi legionarji, katerim niso prav nič prizanašali? In zdaj naj bi bilo drugim dovoljeno spet izdati in teči domov, Salzburžani pa naj bi opravi!i še naprej vojsko dolžnost? Če hoče njihov novi poveljnik polka Schilhawsky s stariimi podčastniki in častniki iti sam na visoko planoto, lahko to stori. Lipčani tudi ne gredo več na postojanke, odšli bodo rajši domov, prav tako kakor drugi, tako kakor Madžari. Spraševali so jih, ali ne slišijo vendar bobnečega ognja z visoke planote sem, in če niso nič pomislili na to, da vojska polaga vanje še poslednje svoje upanje.

Nič ni žalego, vojski niso hoteli slišati. Hoteli so priti na kakšno drugo bojišče, hoteli so se združiti s svojim uderim bataljonom, hoteli so iti domov. Tja gor v asijski kotel, kjer čepi sovražnik v krogu temnih gozdov in neti svoj ogeal, da skuha vse, kar bi prišlo tja. — Tja gor ne gredo več. Nič ni pomagalo nobeno skilcevanje na slečna junaška dejanja njihovega polka, pomagale niso nobene prošnje, nobene grožnje, nobeno nagovarjanje in prilizovanje. Še tretjič nihče več ni hotel iti tja gor nad oblake.

Poveljnik štirinajstega polka je stekel za svojimi možmi in jih za božjo voljo prosil, naj nikar ne odidejo; te sramote da ne bo mogel preživeti, on, ki je vse od začetka služil pri tem hrabrem polku. Toda vojski ga niso več slišali, pridružili so se toku odhajajočih vojakov, toku, ki je bil buče drl mimo njih.

Zvečer je Schilhawsky sporočil v Levico, da tudi on ne more ničesar doseči. Armadno poveljstvo je odgovorilo, da polk lahko odrine v Borgo, da vprašanje napada na visoki planoti ne prihaja več v poštev, da se je položaj bistveno zelo spremenil in da je več ko slab, že obupen.

Avstro-ogrsko komisija za premirje na italijanskih bojnih črtah

Slednjič, slednjič se je 30. oktobra 1918 opoldne cesarski kraljevi generalštabi stotnik Camillo Ruggiera vendarle vrnil v Rovereto. Načelniku komisije za premirje, pehotnemu generalu Webru von Webenau, je že lahko sporočil, da je prejšnji dan dopoldne pri tretjem bataljonu 36. italijanskega pehotnega polka na saravalski zaporni postojanki prekorvali sovražno bojno črto, poveljniku 25. divizije generalu Bastioniju pa naznanil, da se Avstro-Ogrska hoče pogajati za takojšnje premirje.

»Kako pa so te tam gori sprejeli?«

»Najprej so streljali na nas in ranili mojega zastavonošo, potem pa so nas le pustili čez.«

»Kakšno pa je vzdušje tam?«

»Pošteno, toda zelo, zelo hladno. Ničesar nimamo pričakovati.«

»Mi tu v Roveretu, pa tudi v Badenu, smo že mislili, da se ti je kaj zgodilo, ko o tebi tako neskončno dolgo nismo ničesar slišali.«

»Pustili so me čakati,« je odvrnil Ruggiera. »Mislim, da bi radi pridobili na času, da bi na ta način potem lahko nemoteno prodrali naprej!«

»Da, za konec še brž eno zmago!« se je ponorčeval general.

»Iz pisma,« je nadaljeval generalstavec, »ki je bilo naslovljeno na Vašo ekselencio in ki sem ga jaz odprl, je razvidno, da se z nami ne nameravajo pogajati, marveč da nam hočejo enostavno ukazovati. Vsi moji poskusi, da bi z Italijani prišel do razgovora glede sklenitve tudi samo kratkotrajnega premirja, so vjvudno, a prav tako hladno zavrnili.«

Stotnik je izročil generalu oni pismeni odgovor, Weber ga je preletel z očmi in ga nato dal naprej drugim častnikom.

Častniki so se morali odpovedati svojim temeljitost sestavljenim govorom, ki so jih hoteli imeti na Italijane. Zdaj pač ni bil več čas za to!

»Potem moram pač sam iti tja posredovati,« je dejal general. »Ker pa jaz le slabo razumem italijansko, me bosta spremljala gospod polkovnik Schneller in gospod podpolkovnik baron Seiller.«

Polkovnik Schneller, bivši načelnik italijanskega oddelka pri generalnem štabu, ter podpolkovnik baron von Seiller, bivši vojski odposlanec v Rimu, naj bi vsak nekaj časa nosila belo zastavo.

»In kaj pravijo v Badnu?«

»Iz Badna so nam pred eno uro dali povelje, da tudi v primeru, če tebe še ne bi bilo nazaj, kot polnočestvilna komisija čimprej prekoračimo bojno črto.«

»Pa Baden ve, da se Italijani ne mislijo pogajati, marveč ukazovati?«

»Seveda ve. Tam vedo več ko mi. Keže, da stvar stoji zelo, zelo slabo. Upravičeni smo sprejeti vse pogoje, v kolikor niso proti vojaški časti in v kolikor ne bi škodovali našim zaveznicom.«

Ze je bila lega tema, ko so se ti trije častniki in trobentač, ki je trobil generalsko koračnico, po železniškem tiru ob Adži blizali italijanskim bojnim črtam. Italijanski trobentači so povzeli za znak, doline so ga ponovile, a kakne pečine pa odbijale. Od Talapine sem jim je po zarjavelih in s travo obraščenih travičnicah tipal nasproti žaromet, od Cornala in Vignole pa sta se spuščala čez gozd in skale široka svetlobna stožca. Štirje možje, ki so jim zdaj z njimi potujoči svetlobni krogi kazali pot, so stopali na oder tih noči. Spregovoriti so morali poslednjo besedo v tej žaloigri.

(Dolge prihodnja.)

Pisma nam in vam

Zadnjič smo na tem mestu priobčili pismo, ki nam ga je poslala neka ljubljanska gospodinja, in se v njem pritoževala nad tistimi peki, ki pečejo na pol neslan kruh, hkrati pa poudarila, da so to hvata Bogu le redke izjeme v tem polku, o čemer da se je sama prepričala, ko je nalašč šla kupit kruh k različnim pekarnam. Na njeno priobčeno pismo nam je zdaj Syndikat pekov poslal pojasnilo, ki ga zato, ker se nam zdi prav, da se o vsaki stvari slišita obe strani, pravi tudi objavljamo. Dopis Syndikata pekov pravi med drugim:

Gospod urednik!

Ni nam znano, kdo je v tem dopisu prizadel, vendar dopis zadevo prevel po poslovanju (sicer se ponovno). Cestitamo »izbirni gospodinjici«, ki se ji je posrečilo najti tako poštenega peka, ki ima po njenem okusu dovolj slan kruh. Nikakor si ne moremo predstavljati, da bi s soljo, ki nam jo da »Preved«, mogel imeti eden dovolj slan kruh, medtem ko bi drugi imeli na pol slanega. Popolnoma nemogoče je namreč, da bi s šestimi grami soli na en kilogram moke imel kdo dovolj slan kruh.

Predlagamo »izbirni gospodinjici«, naj si po svoji volji izbere katerega koli peka, ki hoče in naj pri njem za poskus v njeno navzočnost zamesi poljubno količino moke z odgovarjajočo količino soli, pa bo videla, kako dovolj neslan je ta kruh. Pripominjamo, da so tozadecne kontrole tržnega nadzorstva in policijskega oddelka za kontrolo dovolj stroge in pogoste, da nobeden ne velega, da bi manj soli, kakor pač dobi soli. Tudi nam dolej še ni znan noben primer, da bi bilo proti komu uvedeno kakšno postopanje zaradi premalo slanega kruha.

za Syndikat pekov: Karel Vidmar.

Gospod urednik!

Preden sem zadnjič odšel na deželo, da bi si nakupil nekaj živega, mi je žena še prav posebno naročila, naj poskusim dobiti keje pri kakšnem kmetu vsaj malo piščice za edino kokoš, ki jo imamo pri hiši in od nje nestršno pričakujemo vsaj od časa do časa kakšno jajce. Toda doživel sem po vrsti razočaranje za razočaranjem. Povsod so se me skušali čimprej otresti z izgovorom, da sami nič nimajo, da je bila letos šljuna letina zelo slaba, da žita še za kruh ne bodo imeli, kaj šele, da bi ga dajali kokoši, da nič ne prodajajo, marveč dajo samo za zameno, ali podobno. Ker sem videl, da ne bi imelo prav nobenega smisla dokazovati, da za zameno ne morem ničesar prinesiti, ker sam nič nimam — sem raje odnehal.

Na poti domov pa sem se peljal mimo dveh mlinov. Mislim sem si: če je keje, bom piščico dobil v mlinu. A v prvem mlinu so mi rekli, da mi ne morejo dati prav nič, češ da je nadzorstvo po mlinskih zdaj prevel strogo, da bi mogli kar tako razdajati naskrivaj žito, zlasti pa še za kokoši. Ker res ne znam prosjčiti, sem tudi na ta odgovor sklonil glavo in žalostno odšel. Slednjič sem poskusil še v drugem mlinu. Po odgovoru na moj pozdrav sem že zastulil, da tudi tu ne bo nič. Opravičil sem se, da jih motim pri kosilu, ter povedal, da bi za božjo voljo rad vsaj pest koruze, ovsu ali ajde za svojo kokoš, ki jo imam doma. »Zakoljite tisto kuro, ki jo boste redili, ko ji nimate ničesar dati!« se je osorno oglašil mlad možič, očividno gospodar. Ponizno sem mu začel razlagati, da imam doma bolnika, ki bi bil hudo potreben vsaj od časa do časa kdaj kakšnega jajčka, kokoš pa da ne nese, ker nima zrnja. »Kaj me briga, pri nas ne bo nič. Drugod povprašajte. Vsak se tudi še zaletiti ravno k nam.«

In tako sem se še slednjič vdal in odšel. Na dvorišču pred hišo se je še vedno sprehajalo okrog deset kokoši, ki pač niso mogle biti od koga drugega kot mlinarjeve. Ze me je imelo, da bi se vrnil v hišo in vprašal gospodarja, zakaj on ne podari tistih svojih kokoši, če res nima niti peščice zrnja in zakaj misli, da jih je bolj upravičen imeti deset kakor jaz, ki imam povrhu še bolnika doma, eno samo.

A premislil sem se in odšel proti domu z grenkim spoznanjem, da tudi na deželi — ne samo v mestu — vprav pri premožnejših ljudeh ni dosti razumevanja za stisko »malih«.

Nižji uradnik.

Nadaljevanje s 2. strani.

mlila, saharina, žita in drugega. Vse je bilo namenjeno tolovanju.

15. VIII. — V Kozarjah ujeli tri mladolčne fantje, ki so imeli pri sebi komunistično literaturo. Pri zaslišanju so priznali, da imajo zvezo s tolovaji.

17. VIII. — Na Gradišču našli 7 zažigalnih bomb, ki so jih imeli skrite dva dni prej ujeti fantiči.

V izvlečku iz te kronike dela in uspehov dobrovske domobranske posadke smo se zaradi pomanjkanja prostora morali omejiti le na pomembnejše dogodke in nismo omenjali na primer nešteti pohodov dobrovskega oddelka v vseh smereh: po dolini navzgor proti Polhovemu Gradcu, proti Tokškemu čelu, proti Podsmreki, Brezjam, Ljubljani in drugam. Tudi nismo omenili drugega napornega dela, ki so ga člani dobrovske posadke opravili do 8. sept. 1943, kakor pomoč pri kmečkem delu itd.

Zanimiv je dodatek gornji kroniki:

Po vsej verjetnosti so živih tolovanjev iz dobrovske občine po raznih tolovajskih »brigadah«, »odredih« in »korporacijah« je okoli 40. V bojih z našo posadko jih je padlo 33, naši četi pa se jih je priključilo 7. Naša posadka je prejela 170 bivših tolovanjev, terencev in komunističnih sodelavcev.

Komunistični tolovaji pa so pobili iz naše občine 37 oseb.

Pismo iz daljnega Prekmurja

V Prekmurju o božiču 1944.

Po zlomu Jugoslavije leta 1941. je Prekmurje pripadlo Madžarski. Ljudstvo je mirno sprejelo okupacijo in življenje je teklo nekako po starem naprej. To je trajalo do vstopa Sovjetov v vojno.

Takrat pa so na zapoved »višjih« začeli komunisti — kakor povsod drugod — z »nezprosno borbo proti okupatorju«. Ti »borci za svobodo« pa so bili izključno izpriljeni študentje, ki jih dobro poznamo še z ljubljanske univerze: Bagar, Banko, Kuhar, Luhtar ter drugi, ki pa med ljudstvom niti ne pomenijo.

Ljudstvo se njihovim klicem ni odzvalo in »boji« je bil kmalu končan. Za en pretrgan telefon in odbite deske z madžarskimi napismi so dobili »osvobodilce« drago plačilo. To jih je izmordilo in so se potuhnil.

Nekateri so odšli na Madžarsko študirat na »okupatorjeve« vseučilišča, drugi so se vrnili v službe in prejela »okupatorjeve« denar. Čačnovič iz Rakičana pa je postal celo madžarski narednik. Kaj bi na to rekla njegova tovariša Kovač in Godina, boreca NOV nekje na Dolenjskem? Pa takim bo že vse odpušeno, ker so pač — pravoverni!

Tak je bil položaj do lanske jeseni. ko se je od nekod priključila skupina lačnih tolovanjev. Nekaj časa so tavali po gozdovih od vasi do vasi, delili tudi »Poročevalca« in kako cigarete med ljudi. Kljub temu da pri nas cigarete ni in izobilju niti en človek, tudi najbolj strasten kadilec, ni šel z njimi.

Da so si svoje darove poplačali, so izropali železniško postajo in občino v Puceneth. 16. oktobra so v Murski Soboti oklicavali »pušč«. ki pa se je neslavno končal, nakar je NOV iz Prekmurja izginila.

Ostali pa so v Soboti njihovi simpatizerji, nekaj izkoreninjenih razumnikov, ki so sicer navdušeno nad Titovimi »slajdnimi« zmagami, a jih v hrbte ne mlka. Njihova naloga je, da se shore proti »izdajalcem«, ki jih je v Prekmurju največ. — Njim pa pridno pomaga po številu prav tako majhna organizacija OR. Ta se zbira okrog »spokornika« Titana, ki ga je pokojni Caesar pripeljal iz Francije. Moža ne smemo prištevati med proletarce, ker je postal industrijalec. V Moravcih pri Murski Soboti ima opekarino, ki prav dobro nese. Kljub temu pa je s svojimi rdečimi tovariši v dobrih odnosih. Svojin delavcem in vsakomur, ki ga hoče poslušati, pridno pripoveduje bajne stvari iz sovjetskega raja. Tako pripoveduje, da ima v Sovjetiji vsak delavec na razpolago laboratorij, kjer lahko dela polkuse in študira; da imajo delavci letala za izlete in da je nekje tolikšen kolhoz, kjer traktor samo v eno stran vozi štirinajst dni! Sicer pa mož ni komunist, le za »enotnost vseh narodnih sil« proti okupatorju je.

Zalostno pa je, da njemu in »osvobodilni« agitaciji nasledajo ljudje, ki morejo od Sovjetov pričakovati najmanj dobrega.

Večje škode pa »osvobodilni« delo pri nas dozdaj ni povzročilo. Ljudje pomnože rdeči blagoslov iz leta 1918.; bližina fronte spomine nanj samo oživlja. In kdor je kdaj »diktitatur proletariata« okusil na lastni koži, ta je za večne čase zdrav.

Dežela z vrtični topoli ob belih cestah gre s časom naprej. Od vzhoda se sliši zamolklo bobnenje krvave neville. Nemo se stiskajo srca slovenskih Prekmurcev v boječem pričakovanju: kaj bo? — Trdna pa upajo, da bodo vse morebitne republike milne, kakor je 1918 minila šestidnevna Tkalcova...

Glas iz Vipavske doline

Kaj bi vas seznanjal z Vipavsko dolino, ko ne poznate drugega v njej kot vipavsko rebulo. Vse drugače bi je cenili, ko bi poznali kri, ki se pretaka v vipavskih žilah, to je: »kri, ki nikol ne falci«.

Ta vipavska kri je še vedno neskaljena. Res je, da so jo neki ljudje hoteli zmešati, pa je jim ni posrečilo: odkurili so jo in za njimi so ostale le trpke tropine. Od lanskega septembra naprej so hoteli zmešati to narodno zavedno in versko značajno kri — komunisti. Prišli so ji hoteli neke nove »narodne« zavesti, pomešane z brezverstvom in socialnimi sanjarjami.

Priznamo odkrito: prvi trenutek nas je ta opoj zmedel. In kako ne? Saj smo bili četrstoletnja pastorki. Ni čuda, če se je osvobodilna trobenta prikupljivo razlegala po naših vinorodnih vaseh.

Toda že po kratkem presledku smo spoznali, da je ta trobenta mrtvaški signal, ki hoče naš ljubi slovenski narod in zlasti nas, Vipavce, za vedno odtrgati od pravih načel ter nas spremeniti v brezlično tolpo mednarodnega, brezbožnega komunizma.

Bili smo nekaj časa lahkoverni otroci, ki smo pa zaradi jasnih spoznanj kmalu dorasli ter tvorimo z vsem slovenskim narodom skupno povezano fronto proti narodnim in verskim izdajalcem. Ta preobrat v mišljenju je kajheteval svojega časa in jasnih dokazov. Ta čas je kmalu dozorel in ti dokazi so se kaj hitro pokazali. Med »osvojevalci« namreč nismo videli domačih ljudi, ampak tuje.

Vipavci pa imamo dober spomin in zlepa ne pozabimo, kar nam je hudega storil »brat« ali kdo drugi. Silno nas je presenetilo, da so se naši »bratje« zvezali z vsemi vrati, da bi nas vzajemno »osvobodili«. Vipavci pa nismo šeme in znamo dobro presoditi. Naša

Za to trditve imamo trdne dokaze. sodba je bila: Ti »osvobodilni frontarji« nas hočejo le usužnjiti.

Kaj so storili »osvobodilci« za našo dolino? Povzročili so največjo nesrečo in jo oklavavili z najogabnejšimi umori. Vsi Vipavci, od Loč do Šturja, so vprašujemo: »Kaj so nam prinesli

»osvobodilni« preroki od vseh vetrov?« Precej ljudi so zmešali, veliko vasi so nam požgali, naše najboljše so nam pobili.

Vprašamo: Zakaj je bil ubit spoštovani župan vipavski dr. Petrič? Zato, ker je bil odločen Slovenec in ker ni hotel postati komunistični izdajalec.

Zakaj je bila zažgana vas Župče? Zato, ker so komunisti izživali, streljali na vas nekaj dni, da bi jo proglasili kot svojo. Ko je pa šlo za res, so odkurili na Kovk, ker se niso čutili varne. Kakšen pogum!

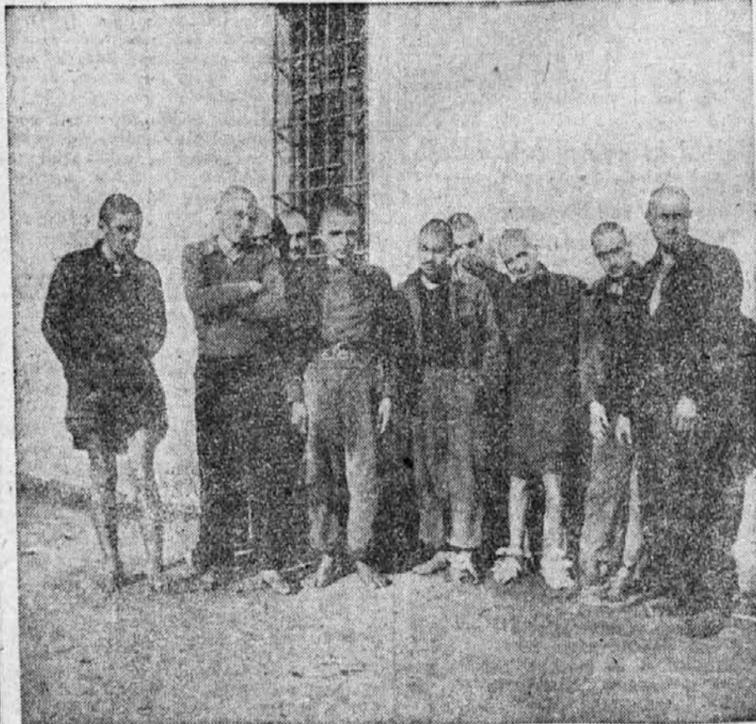
Zakaj so komunisti v soboto, dne 9. julija ubili v Zupčah nedolžno Stano Breclj? Kaj jim je hudega storilo to 22letno vzorno dekle? Jezilo jih je, da je družina Brecljeva v Zupčah narodno in versko globoko zavedna. Zato so tolovaji vdrli v hišo pokojnega Vencija Breclja in ob zidu ustrelili zgledno kongreganistino Stano, ki jo je spoštovala vsa okolica.

Zakaj so banditi v temni noči odpeljali Jožeta Breclja, najbolj zavednega moža iz občine Šturje in njegovi vesplošno spoštovani hčerki ter 13letnega sina Martina? Iz maščevanja, ker je vsa družina zavedna.

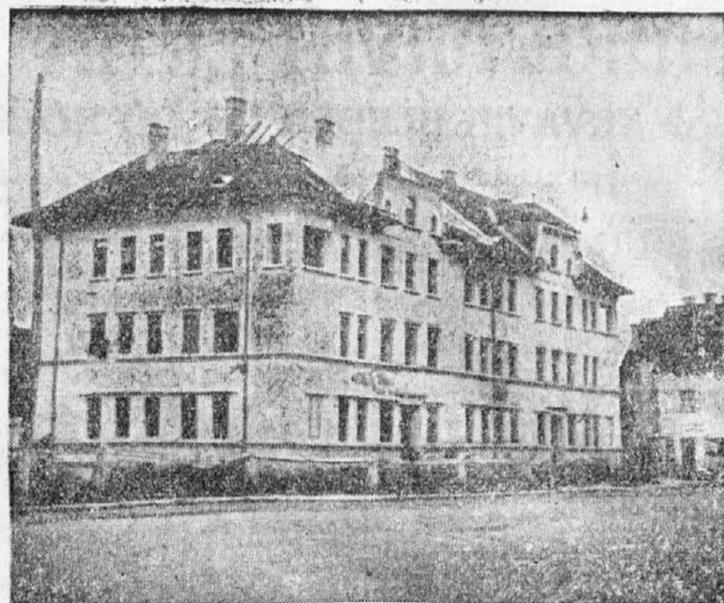
Pogreb umorjene žrtve Stane Brecljeve je bil veličasten. Vsa dolina se je 10. julija zbrala av Šturjah, da bi počastila junaško žrtve in protestirala proti zlobi zločincev, ki nimajo obzira niti do nedolžnega slovenskega dekleta.

»Žrtve so potrebne! Tako so bevskali iz zasede voditelji komunistov, med njimi sorodniki nedolžnih žrtve — zdravnik dr. Bogdan Breclj in njegova brata dr. Marjan Breclj, član plena OF in Tone Breclj ter njun svak Kocjan.

Da, nedolžne žrtve so bile potrebne. Ni zastoj padel župan Petrič, ni zastoj umorjena Stana Brecljeva, Vipavska dolina je spregledala. Komunistom je v naših srcih in krajih za vedno odklenkalo.

Badoljevski komunisti — danes bistvena sestavina »slovenske narodno-osvobodilne vojske« — zajeti pri domobranskem vdoru v Belo Krajino novembra 1944.

»Delo za osvoboditev Slovencev: požgana sodnja v Trebnjem.

Št. Peter pri Novem mestu v luči žalostnih števil

Ena izmed tistih občin na Slovenskem, ki jim je komunistično tolovajstvo prizadelo še zlasti hudo škodo, je Št. Peter pri Novem mestu.

Naslednji kratek pregled žrtve in tvarne škode, ki jo je imela v vojnih letih ta občina, pač najzgovorneje priča o tem.

Kdor še vedno ni spregledal, kaj je OF v resnici in kaj hočejo njene oborožene tolpe po naših gozdovih in samotnih vaseh, naj se skuša vsaj malo zamisliti v strahotne številke žrtve in tvarne škode samo v šempetrski občini. V tej občini je pogorelo in sedanjih vojnih časih po zaslugi komunistov 37 stanovanjskih hiš in 132 gospodarskih poslopj. Poleg tega so bili požgani še trije gradovi, in sicer: grad Bajnof, Stari grad in Otočec. Vse tri so požgali tolovaji iz vrst OF. Hkrati s gradovi so pogorele tudi kapele v njih.

Škoda, ki jo je delo OF povzročilo na zasebni lastnini, cenijo na najmanj 35 milijonov lir. Škoda na javni lastnini pa na 16 milijonov, skupno torej nad 50 milijonov lir v eni sami občini!

A vsa ta ogromna tvarna škoda bi se dala na vse zadnje s pridnimi rokami še popraviti, nemogoče pa je poklicati mrova v šiviljenje številne žrtve, ki jih imajo spet največ na vesti zločinski komunistični tolovaji toliko slavljene »osvobodilne vojske«.

V treh letih vojne je imela občina Št. Peter pri Novem mestu nič manj ko 116 vojnih žrtve — po zaslugi komunistov. Poleg tega domačih je na šempetrskem pokopališču pokopanih še 45 žrtve iz drugih občin ter 55 neznanih ljudi. Pokopani so tudi 3 ameriški letalci, ki so se ponorežili in z letali vred padli na tla. Mimogrede naj povemo še to, da so komunisti te svoje »zavzemke« najprej povsem izropali; pobrali so jim prav vse, kar je bilo količkar vredno, predvsem pa so se vrgli na ure in prstane. Vzeli so jim celo vojaške identifikacijske tablice.

V vaseh šempetrske občine so komunistični razbojniki »osvobodili«, to se pravi pobili, naslednje ljudi:

Iz Št. Petra so po komunistični roki padli: Gotlib Frano, pos. sin, star 19 let, ubit 26. XI. 1942 na Drami; Novak Jože, trgovec, star 40 let, oče 2 otrok, ustreljen 1. IX. 1943 v Grčevju; Teropšič Jurij in njegova žena Frančiška, stara 4 otrok — brez vzroka odpeljana, v Zagradu ustreljena in na pol živa pokopana.

Iz Mačkovec: Mirtek Jernej, oče starih otrok, s silo odpeljan, mučen in 1. IV. 1942 ustreljen.

Iz Črešnjevce: Rifej Vid, padel na Suhorju 29. XI.

Iz Trške gore: Elbert Julij, star 79 let, tolovaji so ga ustrelili na domu akoci okno.

KOMUNIZEM JE EN SAM!

»Komunizem je povsod isti — komunizem je en sam, pa čeprav taktiko spreminja.« Tako smo dejali in to trditve si upamo vedno ponoviti.

Če bi pri nas zavladali komunisti, bi kmalu vsi spoznali, da je resnica, kar trdimo. Zgodilo bi se s Slovenci isto, kar se je zgodilo z Ukrajinci, ker se je zgodilo z donskimi in kubanskimi kozaki in kar se je zgodilo z desetina drugih narodov v Sovjetski zvezi. Kolikor nas ne bi pobili, bi nas poslali na prisilno delo v taborišča ali kam v Sibirijo v sovhoze. Pa se bo le še kdo našel ter podvomil: »Vseh pa vendar ne bodo mogli poslati tja. Kdo bo pa potem tukaj ostal?«

Ničevol Komunistom je vseeno, ali žive na našem ozemlju Slovenci ali Kalmiki ali Kitajci. Razljudeno slovensko ozemlje bi pač poselili z deportiranci iz Azije. Eden njihovih učiteljev je dejal, da je končni cilj komunizma, ustvariti »enotno človeško pleme«, kjer bodo pomešani rumeni in rjavi, beli in črni.

Pa kaj bi gledali Sovjetsko zvezo. Ozrivo se na bližnji narod, ki ječi v grozotah komunističnega nastaja — v Srbijo.

Na tisoče razlaščenih posestev in kmetij — ali je to borba za rešitev kmeta?

Ogromni transporti delavcev v Sovjetijo — ali je to svobodna izbira poklica?

Na desetisoče ljudi v zaporih in ječnikih — ali je to osebna svoboda?

Štirje katoliški duhovniki obsodeni in umorjeni — je to verska svoboda?

To se godi v Srbiji in še slišiš: »Pri nas to ni mogoče.«

»Ali je potreben še kakšen dokaz več?«

Zato je osvobojenje slovenskega naroda od komunizma prvi in najvažnejši cilj in edini potreben program naših dni!

(»Za blagor očetnjave«)

Nakupovalnica Socialne pomoči kupuje stara oblačila, obutev, perilo, posteljnino itd. po dnevnih cenah